

Tarih: Ekim 2007

Millî Reasürans T.A.Ş.
adına sahibi
Cahit NOMER

İnceleme Kurulu
BAŞKAN

Barbaros YALÇIN
ÜYE

Hüseyin YUNAK
ÜYE

Ali N. YÜCEL
ÜYE

Feridun ÖZÜNAL
ÜYE

Güneş KARAKOYUNLU

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Y. Kemâl ÇUHACI

Basın Yayın Koordinatörü
Ebru FERAY

Dizgi
Ebru FERAY

Kapak Dizaynı
Umut SİLE

Renk Ayrımı
FİLMEVİ

Baskı
CEYMA MATBAASI
Matbaacılar Sitesi
Yüzyıl Mah. 4. Cad. No. 123
Bağcılar - İstanbul

Merkez
Teşvikiye Cad. 43/57
34367 Teşvikiye / İstanbul

Tel : 0-212-231 47 30 / 3 hat
E-mail : reasuror@millire.com.tr
Internet : <http://www.millire.com.tr>

Yayın Türü: Yaygın yayın

3 ayda bir yayınlanır.

**Dergide yer alan yazıların
içeriğinden yazı sahipleri
sorumludur.**

İÇİNDEKİLER

AB Uyum Yasaları ve Çevre Sorumluluğu	4
Avrupa Birliği'nde Solvency II Projesi	12
Kurumsal Risk Yönetimi'nin Şirket Faaliyetleri Üzerindeki Olumlu Etkisinin Nedenleri	20
2005 Bermuda Grubu Rating Şirketlerine Karşı	24

Reasürör Gözüyle

Dünyanın doğal dengesinin özellikle 18. yy. sonlarında Batı Avrupa’da gerçekleşen Sanayi Devrimi ile birlikte yavaş yavaş bozulmaya başladığı, genellikle kabul gören bir yaklaşımdır. Sanayileşmenin giderek hız kazanması ve dünyanın diğer bölgelerine yayılması, toplumların refah düzeyini arttırmakla birlikte, ülkelerin ekolojik sistemlerini bozmaya başlamış ve bugün içinde bulunduğumuz, çevre ve doğal denge bakımından son derece olumsuz şartlar içeren duruma gelinmiştir. Öyle ki, şu anda sadece çevre sorunları ile değil, iklim değişikliği gibi dünyanın geleceğini tehdit eder boyutlara ulaşan bir sorunla yaşamak söz konusudur. Bu durumun en büyük nedeni, her ne pahasına olursa olsun zenginleşmeye programlanmış insanın çevre bilincinin ve çevreye olan saygısının yeterince gelişmemiş olmasıdır. Gelişmiş toplumlar, ki bugünkü olumsuz şartların en büyük sorumlusu olan başta ABD ve Batı Avrupa ülkeleri, bu olumsuz gidişatın farkına erken vararak, çevreye zarar veren faaliyetlerin sorumlularını en ağır şekilde cezalandıracak yasal sistemlerini oluşturmaya ve geliştirmeye başlamışlardır. Ülkemizde de, özellikle Avrupa Birliği Uyum Yasaları kapsamında bir takım oluşumlar söz konusudur. Sayın Mahmut Saraçoğlu, hazırlamış olduğu “ AB Uyum Yasaları ve Çevre Sorumluluğu” adlı çalışmasında, Avrupa Birliği’ndeki gelişmeleri ve bunun paralelinde ülkemizdeki yasal gelişmeleri değerlendirmekte ve bu düzenlemelere ilişkin önerilerde bulunmaktadır.

Avrupa Birliği dahilinde faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketlerinin mali açıdan denetlenmesini öngören ve muhtemelen 2010 yılında yürürlüğe girecek olan Mali Yeterlilik II sistemine neden gerek duyulduğu, bu sistemin Avrupa Birliği piyasasına getireceği ve şirketlerin denetiminde kullanılacak modellere ilişkin yenilikler, sistemin faydaları ve nihayet, üye ülkelerde faaliyet gösteren şirketlerin sisteme hazırlık durumları, Sayın Onur Acar’ın, “Avrupa Birliği’nde Solvency II Projesi” adlı çalışmasında incelenmektedir.

Yabancı Basından Seçmeler Bölümü’nde, rating şirketlerinin Bermuda’da faaliyet göstermekte olan şirketlere yaklaşımı ve ilgili şirketlerin bu yaklaşıma olan tepki ve eleştirilerinin özetlendiği bir makalenin yanı sıra, son yıllarda ülkemizde de giderek önem kazanmaya başlayan kurumsal risk yönetiminin şirket faaliyetleri üzerinde nasıl olumlu katkılarda bulunduğunu inceleyen çalışmanın çevirileri yer almaktadır.

AB Uyum Yasaları ve Çevre Sorumluluğu

Özellikle son yıllarda hızla artan bir ivme ile ülke kanunlarımızın, AB ile tam üyelik hedefimiz paralelinde, AB müktesebatı ile uyumlu hale getirilmesine yönelik çalışmaların hızlandığını görmekteyiz. Bu çalışmalarla doğru orantılı olarak her geçen gün yürürlükteki mevzuatımız tadil edilmekte ve bu uyum yasalarına bağlı olarak yeni sorumluluk alanları ihdas edilmektedir. Böylece, bir ölçüde mevzuatımız hedef olarak seçtiğimiz Avrupa normları ile uyumlu hale getirilmeye çalışılmakta ve sonuçta bazen beğenmesek de gelişmiş dünya kriterleri ile paralel bir yapı yavaş yavaş oluşmaya başlamaktadır.

Bilindiği üzere bu süreç yaklaşık 20 yılı aşkın bir süredir gündemimizdedir. Ancak ilk başlarda oldukça yavaş işleyen yapı özellikle son 10 yıldaki hızlanma ile birlikte takip edilmesi bir ölçüde zorlaşan bir hale bürünmektedir. AB müktesebatının oldukça fazla sayıda belgeden oluştuğu göz önüne alınacak olursa, Türkiye’de bu alanda yetişmiş insan gücünün maalesef adetsel anlamda zayıflığı ve mev-

zuatımızda uyum sağlanacak herhangi bir alanla bile ilgili AB müktesebatında binlerce sayfalık belgenin okunup Türkçeye çevrilmesi ihtiyacı hesaba katıldığında, esasen bu sürecin ne kadar zorlu bir süreç olduğu kolaylıkla teslim edilebilecektir. Buna ilave olarak bir de AB müktesebatının üye ülkelerin oldukça uzun bir geçmişe dayanan ortak paydası sonucunda oluştuğu, arkasında tam anlamıyla bir sosyal paylaşım ve yaşam anlayışının bulunduğunu da göz önüne alacak olursak; AB tam üyelik hedefi çerçevesinde gerçekleştirilen uyum çalışmaları sürecinin esasen bizim için çok daha zorlu ve uyum sağlama açısından gerçek anlamda problemliliğini ve olacağını düşünebiliriz.

Bu nedenle, bu süreçte yaşanan, kimi zaman çeviri hatalarından, kimi zamansa normların arkasında yatan gerçek saikleri kavrayamamaktan kaynaklanan bazı hataları anlayışla karşılamak gerekir. Ancak, amaca uygun bir şekilde, bu hataların düzeltilmemesini ve belki de daha önemlisi, AB normlarında yer alan uygula-

ma ve düzenlemenin arkasında yatan sebep ve amaçların anlaşılmaya gayret gösterilmemesini anlayışla karşılamak maalesef mümkün değildir. Neticede, bu uyum kanunları ile oluşacak yeni hukuki altyapı önemli bir süre ülkemizin kullanacağı, gerek tüzel gerekse özel şahıslar itibarıyla önemli hukuki sonuçlar ve sorumlulukların sözü konusu olacağı bir müktesebattır. Dolayısıyla, Türk toplumunun alışkanlıkları, sosyal yapısı ve kültürel altyapısı da göz önüne alınarak değerlendirilmelidir.

Uyum yasaları incelendiğinde çoğunlukla aceleci bir yaklaşımla konunun maalesef yeteri kadar incelenmediği ve ayakları tam anlamıyla yere basmayan düzenlemelerle karşılaşabiliyoruz. Örneğin AB direktiflerinden “2004/35/CE, Çevre Zararlarının Önlenmesi ve Düzeltilmesi İtibarıyla Çevre Sorumluluğu Direktifi”¹ incelendiğinde, AB müktesebatını hazırlayanların konunun hassasiyetini bilerek öncelikle

¹ Direktifin tam metni için bkz. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0035:EN:NOT>

çevre kirliliğinin önüne geçmeye çalıştıklarını, sonra da çevre kirliliği sonucunda ortaya çıkacak zararlar itibarıyla bu zararların nasıl giderileceğine yönelik düzenlemeler getirdiklerini görüyoruz. Bizim uyum yasaları sonucu oluşan mevzuatımız incelendiğinde ise, 2004/35/CE direktifinin ruhunun ve öncelikli amacının tam ve net bir şekilde kavranmadığını, çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik düzenlemelerin bir ölçüde çeviri sonucunda ulaşılan ve çok sağlam vurgulamalar içermeyen bir yapıda olduğunu görüyoruz. Daha da ötesi, AB üye ülkelere zararların kontrol altına alınması ve tazmini için belirli bir sürede toplumsal uzlaşma çerçevesinde ve çeşitli seçenekler içinde bir yapı oluşturma imkânını tanıyarak yönlendirme yaparken; bizim mevzuatımızın ülke koşulları ve imkânlarını tartıp değerlendirmeden ve 2004/35/CE direktifinin ruhundan bu anlamda biraz da uzaklaşarak en kolay yöntemi seçtiğini; yani zorunlu sorumluluk sigortalarıyla, çevre sorumluluk bilinci açısından doğru düzgün bir disipline sahip olamamış ve bu anlamda altyapısı oldukça zayıf olan ülkemizde çevre kirliliği riskinden doğacak zararların tazmininin doğrudan ve zorunlu olarak sigorta sektörüne transfer edildiğini görüyoruz.

Zorunlu mesleki sorumluluk sigortalarının ihdasında da görüldüğü üzere, uyum yasala-

rının sigorta sektörüne önemli etkilerinden birisi de maalesef budur. Sigorta sektörü açısından bu bir anlamda olumlu bir gelişme kabul edilebilir. Neticede yeni kapasiteler yaratılarak sigorta sektörüne yeni prim alanları oluşturulmaktadır.

Ancak, belki gözden kaçan, belki de çok dikkat edilmeyen bir başka önemli husus ise primin yanında sigortacılıkta bir diğer önemli olgunun, yani hasar olgusunun da yer almakta olmasıdır. Bu nedenle, sigortacılık tekniğine uygun ve seçim imkânı olmayacak şekilde riskin transfer edildiği sigorta sektörünün talep ve gereksinimlerini karşılayacak şekilde bu zorunlu sorumluluk düzenlemelerinin yapılması büyük önem arz etmektedir. Ne var ki bugüne kadar geçen süreç bu hususlara çok dikkat edilmediğini işaret eder durumdadır. Gerek çevre sorumluluğu konusunda olsun, gerekse diğer alanlarda olsun, hâlihazırdaki düzenlemeler de dâhil uyum çalışmaları çerçevesinde yapılacak bütün düzenlemelerin bu hususlara azami dikkat göstererek yapılması hem bu düzenlemelerin ölü doğmayıp uzun ömürlü olmalarına katkı sağlayacak hem de ilgili bütün tarafların sahiplenmesiyle amaca hizmet eder durumda olacaktır.

09.08.1983 tarih ve 2872 numaralı Çevre Kanunu itibarıyla AB müktesebatı ile uyum çalışmaları çerçevesinde hâlihazırdaki mevzuatımızı incele-

diğimizde; birebir 2004/35/CE direktifinin çevirisi olmamakla birlikte, direktifte yer alan önemli kavram ve hükümleri esas alarak eski Çevre Kanunu'nda tadilat yapıldığını görüyoruz.

Bu revizyonun detaylarına girmeden önce 2004/35/CE, Çevre Zararlarının Önlenmesi ve Düzeltilmesi İtibarıyla Çevre Sorumluluğu Direktifi ve Direktif kabul edilene kadar geçen süreci kısaca irdelemeye çalışacağız.

AB genelinde Çevre Sorumluluğu konusunda yapılan çalışmalar sonucunda Mart 1993 itibarıyla “Yeşil Bildiri” olarak adlandırılan “Green Paper-COM (93) 47” yayımlanmıştır. Burada temel amaç, çevresel zararların ortadan kaldırılıp çevrenin iyileştirilmesidir. Bu bildiriye müteakip 1994 yılında Avrupa Parlamentosu kararı ile gelecekteki çevre hasarları itibarıyla sorumlulukları düzenleyecek bir direktif taslağı oluşturulması karara bağlanmıştır. Burada amaç geçmişte olan zararlardan ziyade gelecekte olabilecek çevre zararlarının önlenmesi ve sorumlular tarafından tazmininin sağlanması olarak belirlenmiştir. Bu haliyle geçmişte yapılan uygulamalar sonucu doğmuş olan kirlenmeler itibarıyla da ilgililere sorumluluk yükleyip tazmin edimini öngören ABD uygulamasından farklılık göstermektedir. Geçmişte yaşanan kirliliğin temizlenmesi ise her ülkenin kendi

yasaları çerçevesinde üye devletlerin sorumluluğuna bırakılmıştır. Bu amaç doğrultusunda AB Komisyonu tarafından yapılan çalışmalar 1996 yılında değerlendirmeye alınmış ve 9 Şubat 2000 itibarıyla da “Beyaz Bildiri-White Paper-COM (2000) 66”² yayımlanmıştır.

AB Anlaşması’nda çevre sorumluluğu itibarıyla en önemli prensiplerden biri olarak 130.r.II fıkrası³ ile “Kirlen Öder (Polluter Pays)” prensibi belirlenmiştir. Beyaz Bildiri, “Kirlen Öder” prensibinin Birlik Çevre Politikası amaçlarına en uygun şekilde nasıl uygulanabilirini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu politikanın en önemli amaçlarından birisi kirliliğin önlenmesi olduğu için, Bildiri’de, Avrupa Komisyonu’nun da talebiyle, Birlik genelinde ortak bir rejimin kurulması, yani Çevre Sorumluluk Direktifi’ne yönelik öneriler yer almıştır. Bu bildiri esas alınarak nihayet 2004 yılında “Çevre Zararlarının Önlenmesi ve Düzeltilmesi İtibarıyla Çevre Sorumluluğu Direktifi” tesis edilmiştir. Daha sonra bu Direktif, 15 Mart 2006 tarihinde 2006/21/EC⁴

referans no.lu “Yeraltından Maden Çıkartmaya Dayalı İş-tihraç Sanayi Atıklarının Yönetimi ve 2004/35/CE Direktifi’nde Düzeltme” başlıklı bir başka direktifle ilişki kurularak tashih edilmiştir.

2004/35/CE kodlu AB Çevre Sorumluluk Direktifini kısaca inceleyecek olursak, yukarıda da belirtildiği üzere, ana amacın öncelikle doğal kaynaklara gelebilecek zararların veya yakın gelecekteki çevre zararları ihtimalinin öncelikle önlenmesi veya önlenememişse giderilmesine yönelik “Kirlen Öder” ilkesi çerçevesinde hukuki çerçevenin tesis edilmesidir. Geçmişten gelen kirlenme zararları Direktif’in uygulama alanı dışında bırakılmıştır. Direktif’in amaç ve gerekçeler bölümünde özellikle son yıllarda bazı türlerin çevre kirliliğinden kaynaklanan zararlar nedeniyle neslinin tükenmesi veya tükenmemesi (biodiversity) de Direktif çerçevesinde değerlendirilerek koruma altına alınmıştır.

Direktif’in 3 no.lu “Kapsam” maddesinde aşağıda özetlenen çerçeve vurgulanmıştır:

- III no.lu Ek’te belirlenen 12 tehlikeli faaliyet neticesinde ortaya çıkan çevre zararı ya da yakın gelecekteki çevre zararı tehdidi itibarıyla Kusursuz Sorumluluk Esası getirilmiştir.
- Bu 12 faaliyet harici diğer faaliyetler itibarıyla ise, ko-

ruma altına alınan türlere ve doğal ortama gelebilecek zararlar veya yakın gelecekteki çevre zararı itibarıyla ise operatörün kusura bağlı sorumluluğu esas alınmıştır.

- Talepte bulunma hakkı sadece kamuya tanınmış olup, özel hukuk kişilerinin ve gerçek şahısların tazminat talebinde bulunmasına izin verilmemektedir.

Bu anlamda Kusursuz Sorumluluk Esası getirilen 12 tehlikeli faaliyetin tespiti önem arz edecektir:

- 1) 96/61/EC kodlu Entegre Kirliliğin Önlenmesi ve Kontrolü Direktifi⁵ (IPPC) I no.lu ekinde yer alan, dolayısıyla Ek’in 1. maddesi gereği istisna tutulan, yeni ürünler ve süreçlerin araştırılma, geliştirilme ve test edilmesinde kullanılan tesisat ve parçaları hariç olmak üzere bütün aktiviteler,
- 2) 75/442/EEC ve 91/689/EEC direktifleri gereği izne ve kayda tabi olan, atık ve tehlikeli atıkların toplanması, taşınması, yeniden kullanıma yönelik ıslahı ve yok edilmesi dâhil atık yönetim operasyonları, bu operasyonların ve ıslah merkezlerinin gözetimi,
- 3) 76/464/EEC Direktifi gereği otorizasyona tabi olan iç sulara boşaltma,

² Bildirinin tam metni için bkz. http://ec.europa.eu/environment/liability/pdf/el_full.pdf

³ Tam metin için bkz. http://www.eel.nl/documents/ectreaty/netwk.html#HD_NM_48

⁴ Tam metin için bkz. http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&lg=en&type_doc=Directive&an_doc=2006&nu_doc=21

⁵ Tam metin için bkz. <http://eper-prtr.kvvm.hu/docs/96L0061.pdf>

- 4) 80/68/EEC Direktifi gereği otorizasyona tabi olan yeraltı sularına boşaltma,
- 5) 2000/60/EC Direktifi gereği otorizasyona tabi olan yeraltı sularına veya iç sulara kirleticilerin boşaltımı veya zerk edilmesi,
- 6) 2000/60/EC Direktifi gereği otorizasyona tabi olan suyun müsaderesi,
- 7) Aşağıda sıralanan maddelerin üretimi, kullanımı, işlenmesi, doldurulması, taşınması ve çevreye bırakılması:
 - 67/548/EEC Direktifi⁶ 2 no.lu maddede tanımlanan tehlikeli maddeler,
 - 1999/45/EC Direktifi⁷ 2 no.lu maddede tanımlanan tehlikeli preparatlar,
 - 91/414/EEC Direktifi 2 no.lu maddede tanımlanan bitki koruma ürünleri,
 - 98/8/EC Direktifi 2 no.lu maddede tanımlanan biyosidal ürünler,
- 8) 94/55/EC Direktifi Ek A'da veya 96/49/EC Direktifi ekinde ya da 93/75/EEC Direktifinde tanımlandığı şekliyle tehlikeli malların veya kirletici malların karayolu, demir-

- yolu, iç sular, deniz veya hava yolu ile taşınması,
- 9) Endüstriyel tesislerden kaynaklanan hava kirliliği ile savaş konulu 84/360/EEC Direktifi gereği otorizasyona tabi olan tesisatın işletimi,
- 10) 90/219/EEC Direktifi çerçevesinde tanımlanan genetik yapısı değiştirilmiş organizmaların (kısaca GMO olarak anılacaktır) nakliyatı dâhil kontrollü kullanımı,
- 11) 2001/18/EC Direktifi çerçevesinde tanımlandığı haliyle GMO'ların çevreye bilerek salımı, nakliyesi ve pazara sunumu,
- 12) 259/93 no.lu (EEC) Konsey Mevzuatı çerçevesinde yasaklanan veya otorizasyonu gereken, AB içinde, içine veya dışına yapılan sınır aşımı atık gönderim işlemi.

Bu 12 faaliyet haricinde diğer bütün faaliyetler itibarıyla, yukarıda değinildiği üzere koruma altına alınan türler ve doğal ortama gelebilecek zararlar için kusur esaslı sorumluluk esas alınmış durumdadır.

Her tür olay itibarıyla sorumluluk tanımlanmaktadır. Bu anlamda hem ani ve kazaen meydana gelen zararlar, hem de ani ve kazaen karakteristiği bulunmayan, yani dereceli, zamana yayılan çevre zararları da kapsam içinde tanımlanmaktadır. Direktifin 2 no.lu Tanımlar maddesi 6 no.lu fik-

rada operatör, işletmeci itibarıyla oldukça geniş ölçekli bir tanımlama söz konusudur. Bu bağlamda sorumluluk aynı aktivite itibarıyla oldukça geniş ölçekte farklı taraflara yüklenmektedir.

Direktif gereği her üye ülkenin 11. maddede tanımlandığı şekilde uygulamaları takip edecek bir yetkili merci tayini söz konusudur. Bu yetkili merci gerektiğinde çevre zararını kendisi gidermek üzere gerekli gördüğü bütün masrafları yapıp sonrasında "Kirleten Öder" prensibi çerçevesinde bu masrafları kirletenden tahsil etme hakkını haizdir. Bu durum özellikle yeni alanlardan birisi olarak kabul edilebilecek olan biyolojik çeşitliliğe veya doğal ortama gelebilecek zararların tespiti ve tazmini itibarıyla önem arz eden bir husustur. Direktif "Beyaz Bildiri" çerçevesinde sadece üçüncü şahıs malları üzerinde meydana gelebilecek zararlarla da sınırlı kalmayıp, işletenin kendi mal varlığı üzerinde meydana gelebilecek toprak, su veya biyolojik çeşitliliğe yönelik zararların da engellenmesi ve tazmini itibarıyla sorumluluk yüklemektedir. Bu anlamda 2004/35/CE AB Çevre Sorumluluk Direktifi'yle daha önce bulunmayan yeni sorumluluklar tesis edilmiş durumdadır.

30 Nisan 2007 tarihine kadar üye ülkelerde uygulanması yönünde yükümlülük getiren 2004/35/CE AB Çevre Sorumluluk Direktifi 14. maddesiyle

⁶ Tam metin ve çeşitli tarihli revizyonlar için bkz.

http://ec.europa.eu/environment/dansub/main67_548/index_en.htm

⁷ Tam metin için bkz.

<http://eurlex.europa.eu/smartapi/cgi/sga.doc?smartapi!celexapi!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=31999L0045&model=guichett>

AB Komisyonunun 30 Nisan 2010 tarihine kadar hazırlayacağı bir raporla üye ülkelerde Direktif'in amacına uygun bir şekilde çevre zararlarının engellenmesi ve giderilmesine yönelik oluşturulan mali garantilerin irdeleneceği ve buna istinaden, eğer gerekli görülürse, AB genelinde harmonize bir sistem için önerilerin hazırlanacağı belirlenmiştir. Yani, söz konusu sorumluluklar sonucu ödenmesi gereken tazminatların teminat altına alınması için herhangi zorunlu bir yapı tesis edilmemiş, uygulama ülkelere bırakılarak ihtiyari sorumluluk sigortası veya bir başka mali garanti ya da fon gibi farklı çözümler içinden seçim yapılması ama bir şekilde Direktif'in amacına uygun yapının uygulanabilirliğinin tesis edilmesi istenmiştir. Eğer Nisan 2010 itibarıyla hazırlanan rapor tatmin edici bulunmazsa harmonize bir sistemin tesisi gündeme gelebilecektir.

Yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız AB Çevre Sorumluluk Direktifi esas alınarak, AB uyum çalışmaları çerçevesinde, 09.08.1983 tarih ve 2872 sayılı Çevre Kanunumuzda⁸ revizyon çalışmaları yapılmış ve Kanun 26.04.2006 tarihinde değiştirilmiştir. AB Çevre Sorumluluk Direktifi ile paralel olarak Kanun'un ilk maddesinde "Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak

varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır" cümlesiyle birincil önceliğin koruma, yani çevre zararlarının engellenmesi olduğu vurgulanmıştır. Bu nedenle gerek Kanun'un takip eden maddeleri, gerek bu Kanun'a atfı yapılarak çıkarılacak diğer kanunlar ve bütün bu kanunların uygulanması için hazırlanacak yönetmeliklerde de ana amaç olan koruma ilkesinin gözetilmesi ve çevre zararının oluşmasının engellenmesine yönelik düzenlemeler yapılması beklenmelidir. Ancak maalesef uygulamada bu hususta sıkıntılar yaşandığı görülmektedir.

Kanun'da yapılan değişiklikleri kısaca özetleyecek olursak; Öncelikle daha önceden mevzuatımızda yer almayan bazı yeni terimlerin gündeme geldiğini belirtmemiz gerekir. Özellikle "biyolojik çeşitlilik" kavramı ve biyolojik çeşitliliğe gelen zararlar itibarıyla da sorumluluk tesisi, AB Çevre Direktifi sayesinde getirilen yeni ve en önemli durumlardan birisi olarak öne çıkmaktadır. Çevre Kanunu'nun 2. maddesinde, AB Çevre Direktifi'ne uygun çerçevede önemli terimler tanımlanmaktadır. 3. maddede ise, yine aynı şekilde, çevrenin korunmasına yönelik temel ilkeler belirtilmiştir. Bu amaçlar doğrultusunda uygulamayı yönetmek, politika ve stratejileri oluşturmak, uyumsuzluklarda nihai kararı ver-

mek üzere "Yüksek Çevre Kurulu" oluşturulmuştur.

AB müktesebatına uygun şekilde belirli faaliyet tipleri için izin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülükleri düzenlenmiştir (madde 11). Çevresel etki değerlendirme sistemi çerçevesinde faaliyetleri itibarıyla çevre riski söz konusu olan projeler itibarıyla ilgili incelemelerin yapılıp, rapor düzenlenerek ancak çevre riskinin ortadan kaldırılması veya yönetmeliklerle belirlenecek şekilde kontrol altına alınması halinde ilgili faaliyete izin verilmesi sağlanmıştır.

13. madde ile tehlikeli kimyasallar ve atıklarla ilgili faaliyetler ve bu faaliyetler itibarıyla sorumluluklar düzenlenmiştir. Bu faaliyetlerle uğraşanların müteselsilen sorumlu olmaları Kanun'da belirlenmiştir. Aynı maddede "tehlükeli kimyasalların üretimi, satışı, depolanması, kullanılması ve taşınması faaliyetleri ile tehlikeli atıkların toplanması, taşınması, geçici ve ara depolanması, geri kazanımı, yeniden kullanılması ve bertarafı faaliyetlerinde bulunanlar" için yeni bir zorunlu sorumluluk sigortasının ihdas edileceği ve bu faaliyetlerde bulunanların müteselsil sorumlulukları gereği bu zorunlu sigortayı yaptırmakla yükümlü oldukları belirtilmiştir. Bu maddeye istinaden TC Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı bünyesinde bu faaliyetler için zorunlu bir sorumluluk sigortasının çalışma-

⁸ Kanununun tam metni için bkz. <http://www.cevreorman.gov.tr/yasa/k/2872.doc>

larına başlanmış olup çok yakın bir tarihte yeni bir zorunlu sorumluluk sigortası daha ihdas edilerek uygulamaya alınacaktır.

28. madde ile *"çevreyi kirletenler ve çevreye zarar verenler sebep oldukları kirlenme ve bozulmadan doğan zararlardan dolayı kusur şartı aranmaksızın sorumludurlar"* hükmü getirilerek Kusursuz Sorumluluk İlkesi getirilmiştir. Yukarıda AB Çevre Direktifi'nden bahsederken, Direktif'in belli durumlarda Kusursuz Sorumluluk İlkesini benimsediğini ama bu belirlenen durumların dışında kalan haller için ise Kusur Şartının devam ettiğini belirtmiştik. Bizim Çevre Kanunumuz da aynı mantığı oturtmaya çalışmakta ama maalesef bu düzenlemenin arkasında yatan mantık iyi anlaşılmadığı için Direktif'le pek uyumlu bir düzenleme getirilememektedir.

28. maddede *"Kirlenenin, meydana gelen zararlardan ötürü genel hükümlere göre de tazminat sorumluluğu saklıdır"* ibaresiyle bir ölçüde Direktif düzenlemesiyle paralel olmaya çalışılmış gibi görünmektedir. Ne var ki Kusursuz Sorumluluk İlkesinin geçerli olduğu durumlarda aynı zamanda kusur sorumluluğu ilkesinin de saklı olması pek mantıklı olmamakla birlikte aynı zamanda karışıklık da yaratmaktadır. Esasen bu düzenleme çerçevesinde her durumda Kusursuz Sorumluluk İlke-

sinin geçerli olacağını düşünmek gerekir. Bu haliyle de Kanun'un AB Direktifi'ne göre daha geniş bir ölçekte sorumluluk yüklediğini söyleyebiliriz. Esasen doğrusu AB Direktifi ile paralel bir düzenleme getirilerek Kusursuz Sorumluluk halinin sadece Direktif'te tanımlandığı üzere belirli faaliyetlerle sınırlı olmasıdır. Aksi bir durum zaten bu açıdan gerek sosyo-ekonomik gerekse kültürel açıdan henüz istenilen seviyede olmayan ülkemiz itibarıyla pek uygun olmayacaktır. Bu bağlamda Kanun'da, uyum çalışmalarının adından anlaşılacağı üzere AB düzenlemeleriyle paralellik gösterecek bir revizyonun yapılması doğru olacaktır.

AB Çevre Direktifi'nde, yukarıda da değinildiği üzere, ana amaç çevrenin kirlenmesinin önlenmesi ve kirlenme durumunda da hızlı bir şekilde restorasyonu olduğu için, Direktif üzerinden zararlar itibarıyla talepte bulunma hakkı sadece kamuya tanınmış durumdadır, özel veya hükmi şahıslar direkt olarak AB Çevre Direktifi'ni referans vererek tazminat talep edememektedir. Benzeri bir durumun 2872 sayılı Çevre Kanunu'nda da tesis edilmesi gerekirdi. Ancak Kanun maalesef bu konuda herhangi bir düzenleme getirilmeden sorumluluğu çok genel bir çerçevede belirleyip bütün zarar görenlerin Kanun üzerinden talepte bulunmasını öngörmüştür. Esasen Kanun'un

AB Direktifi'nde olduğu gibi bir çerçeve düzenlemesi getirip, özel veya hükmi şahısların tazminat hakkını farklı kanuni düzenlemelere bırakması, uyum çalışmalarının doğası itibarıyla daha uygun olurdu. Neticede çevre koruması ve çevre sorumluluğu hususu tek bir kanunla düzenlenemeyecek kadar geniş ve o ölçüde özen gösterilmesi gereken bir konudur.

Nitekim, ülkemizde de çevre sorumluluğu konusunda gerek Çevre Kanunu gereği çıkarılması gereken yönetmelikler, gerekse daha spesifik alanlara yönelik kanunlar söz konusudur. Bunlardan birisi olan 3.3.2005 tarihli ve 5312 sayılı Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanun'da da sorumluluk hususu irdelenmekte ve burada da zorunlu bir sorumluluk sigortası ihdas edilmektedir. Esasen yukarıda da değinildiği üzere, son dönemde AB müktesebatıyla uyum çalışmalarında en sık rastlanılan durum, zorunlu bir sorumluluk sigortasının ihdası yoluyla sorumluların üzerinde kalması gereken bazı yükümlülükler dâhil finansal sonuçların sigorta sektörüne transferi olarak karşımıza çıkmaktadır.

5312 sayılı Kanun'un amaç maddesinde (1. madde), Kanun'un amacının *"... acil durumlarda gemilerden ve kıyı tesislerindeki faaliyetlerden kaynaklanan kirlenme tehlike-*

sini ortadan kaldırmak veya kirlenmeyi azaltmak, sınırlamak ve gidermek üzere uygulanacak müdahale ve hazırlıklı olma esaslarını, olay sonucu ortaya çıkan zararların tespit ve tazmin esaslarını, uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi esaslarını, Kanun kapsamına giren kişilerle kurum, kuruluş, gemi ve tesislerin Kanunda belirtilen ilgililerinin yetki, görev ve sorumluluklarını” belirlemek olduğu vurgulanarak gemilerden ve kıyı tesislerinden kaynaklanacak çevre zararlarının tespit ve sorumlular itibarıyla tazmin esasları düzenlenmektedir. 21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren “Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesinde Acil Durumlarda Müdahale ve Zararların Tazmini Esaslarına Dair Kanunun Uygulama Yönetmeliği”⁹ ve bu çerçevede söz konusu zorunlu mali sorumluluk sigortası bu anlamda Kanun’dan kaynaklanan yükümlülüklerin nasıl uygulanacağını belirlemektedir.

5312 sayılı Kanun’la da Çevre Kanunu’nda olduğu gibi tanımlar getirilerek o dönemde taslak çalışmaları devam eden Çevre Kanunu ile anlam birliği sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak maalesef burada da benzeri yaklaşım ve düzenleme hataları yapılarak uyum çalışmaları

rının amacının ötesinde sayabileceğimiz şekilde AB müktesebatının belirlediği veya beklenenin ötesinde düzenlemelere gidilmiştir.

Yönetmeliğin düzenlediği alan her ne kadar sınırlı bir alan dahi olsa AB Çevre Direktifi’ndeki düzenlemelerden daha ileri ve daha kısa sürede gerçekleştirilmesi öngörülen düzenlemeler planlanmıştır. Direktif gereği 2010 yılına kadar AB üyesi 25 ülkenin kendi içinde tartışılıp nasıl bir uygulama yapılacağı konusunda anlaşılabilmesi durumunda zorunlu sorumluluk sigortasının uygulanması söz konusuyken; aynen Çevre Kanunu’nda belirlenen diğer zorunlu sorumluluk alanı olan tehlikeli atık ve tehlikeli kimyasalların kullanıldığı faaliyet alanları için getirilen zorunlu sorumluluk sigortasında olduğu gibi, bu Yönetmelik ve bağlı olduğu Kanun gereği çok daha kısa bir sürede zorunlu bir mali sorumluluk sigortasının ihdası söz konusudur. AB içinde bu konu uzun süredir tartışılmakta ve henüz ülkelerin büyük bir bölümünde bir çözüm oluşturulmamış durumdadır. Bu ülkelerin önemli bir bölümünde çevre sorumluluğu konusu oldukça yaygın bir bilince sahipken ve bu alanda uzun yıllardır bu risk itibarıyla bir mali sorumluluk sigortası düzenlenmesine rağmen; bu yeni sorumluluk rejiminin getirdiği yeni kavramlar ve bu kavramlar itibarıyla karşı karşıya kalınabile-

cek zorluklar itibarıyla henüz bir çözüm oluşturulamamıştır.

Buradan hareketle, ülkemizde maalesef Kanun ve Yönetmelikte belirtilen ve zararı oluşturan kavramlarla ilgili henüz yaygın bir bilinç oluşmadığı gibi çevre zararlarına yönelik bir sorumluluk sigortası uygulaması da bulunmadığından; AB’nde dahi henüz zorunlu hale getirilmesinin söz konusu olmadığı, sadece 2010 yılı itibarıyla bu hususun tartışıldığı bir konuda böyle bir uygulamanın sıkıntı yaratacağını düşünmekteyiz. AB üye ülkelerindeki uygulamaya paralel olarak bizde de söz konusu kanun ve yönetmeliklerden etkilenen tarafların bir araya gelip üzerinde mutabık kalacağı bir çözümün oluşturulmasının en uygun yöntem olacağını düşünmekteyiz.

AB Direktiflerinde olduğu gibi, aynı paralelde bizim kanun ve yönetmeliklerimizde de ana amacın öncelikle her türlü kirlenme riskinin önlenmesi olduğundan hareketle, oluşturulacak mali sorumluluk sigortası rejiminin bu amacı göz ardı etmeyecek ya da bu amaca halletmeyecek şekilde kurulması esas olmalıdır. Bu anlamda, zarar veren konumunda bulunacak olan gerçek şahıs veya tüzel kişilerin yasal sorumluluğun sonucu ödemek durumunda kalacakları tazminatların tamamını bir sigorta şirketine transfer etme yoluyla kurtulmasına imkân tanınmalıdır. Aksi takdirde, alacağı

⁹ Yönetmeliğin tam metni için bkz. <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/mevzuat/metinx.asp?MevzuatKod=7.5.10715>

bir poliçeyle sadece prim maliyetiyle her tür tazminat sorumluluğundan kurtulacağını bilen bir kurum, ilave bir maliyetle çevre zararına yol açabilecek bir olayın engellenmesini sağlayacak önlemleri almaktan imtina edebilir. Bu olası durum hem AB müktesebatında yer alan düzenlemelerle Çevre Kanunumuzun ruhuna ve amacına aykırı olacaktır; hem de bu haliyle riskin sigortalabilirliğini oldukça negatif yönde etkilenecektir. Kanun'da açık kalan bu husus daha sonra Kıyı Tesisleri Deniz Kirliliği Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları¹⁰ B.7 maddesinde sigortacının sigortalıya karşı rücu hakkı ile düzeltilmiş görülmektedir. Ancak teknik olarak Kanun'da yer alan hata ve/veya eksiklerin daha sonra yönetmeliklerle düzenlenmesi ve yine yönetmeliklerde yer alan eksik hususların bilahare zorunlu sorumluluk sigortasının tabi olacağı Genel Şartlar'da düzeltilmeye çalışılması doğru bir yöntem gibi gözükmemektedir. Yönetmelikler ve Genel Şartlarla düzeltilen hususların doğru bir çizgi yakalanması ve konuyla ilgili ihtisas mahkemelerinin bulunmamasına bağlı olarak daha sonra mahkemelerde karşı karşıya kalınabilecek anlaşmazlık durumlarının proaktif olarak çö-

zümlemesi ve yargının işinin kolaylaştırılması amacıyla, sonradan dahi olsa ilgili kanunlarda revizyonlar yapılarak uyumlu hale getirilmesinin gerektiğini düşünmekteyiz.

Yönetmelik 41. madde ile belirtilen kıyı tesislerinin mali sorumluluk garantileri düzenlenmektedir. Bu düzenlemede hâlihazırda, Kanun ile uyumlu olarak, sadece zorunlu mali sorumluluk sigortası ile çevre zararının tazmininin teminat altına alındığı görülmektedir. Ancak Genel Şartlar'da teminat çerçevesi ve sigorta koruması daha dar bir kapsamda tanımlandığı için, Kanun ve Yönetmelik gereği kıyı tesislerinin sorumluluğu altında gözüken ve teminat garantisi altına alınması gereken örneğin biyolojik çeşitliliğe gelebilecek zararlar gibi diğer zararların nasıl teminat altına alınacağı maalesef henüz net bir şekilde belirlenememiş durumdadır. Kanun'un 26.04.2006, Yönetmelik'in ise 21.10.2006 ve Genel Şartlar'ın da 01.07.2007 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girdiği göz önüne alınacak olursa; bu hususun bu kadar uzun süre açıkta kalmasının, mevzuatın bütünlüğü ve uyumu itibarıyla önemli sıkıntılar yaratacağını düşünmekteyiz. Bu nedenle açıkta kalan bu hususların bir an önce bütün taraflar itibarıyla netleştirilerek uygulamada ortaya çıkabilecek problemlerin proaktif olarak önüne geçilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Yukarıda kısaca AB Çevre Direktifi doğrultusunda ülkemiz mevzuatında uyum amacıyla yapılan çalışmalar itibarıyla özetlemeye çalıştığımız ve AB uyum çalışmaları genelinde yaşadığımız sıkıntıların temelinde genel anlamda bir acelecilik, plansızlık ve konunun uygulamada direkt etkileyecek taraflarının çekince ve haklı gerekçelerinin yeteri kadar dikkate alınmamasının yatığını düşünmekteyiz. Bu nedenle hâlihazırda sonuçlandırılan uyum çalışmalarına yönelik gerekli düzeltmelerin yapılmasının ve gelecekte yapılacak yeni uyum çalışmalarında ise, bu hususun özellikle dikkate alınarak ülke koşullarına ve sosyal, kültürel ve fiziki koşullara uygun çözümlerin oluşturulmasına çalışılması gerektiğini düşünüyoruz. Aksi takdirde uyum çalışmalarımız maalesef birer çeviriden öteye gidemeyeceği gibi gelecekte önemli sorunların kaynağı olmaya da aday olacaktır.

Mahmut SARAÇOĞLU

**Endüstriyel Kaza ve Sorumluluk Hasar Müdürü
Koç Allianz Sigorta A.Ş.**

¹⁰ Genel Şart'ın tam metni için bkz. <http://www.tsrbs.org.tr/NR/rdonlyres/61132F75-0DB8-4557-BDD0-1B7FDFCDD215/2844/20071303.doc>

Avrupa Birliği'nde Solvency II Projesi

Türkçeye “sermaye yeterliliği”, “mali yeterlilik” veya “yükümlülük karşılama yeterliliği” olarak çevrilen “solvency”, bir sigorta veya reasürans şirketinin varlık değerinin yükümlülüklerini karşılayabilecek yeterlilikte olduğunu gösteren, diğer bir ifadeyle şirketin mali yapısının sigortalılara karşı yükümlülüklerini karşılayabilecek ölçüde güçlü olup olmadığı hakkında bilgi sunan bir sistemdir. Bu itibarla, sermaye yeterliliği, şirketlerin üstlendiği yükümlülüklerle orantılı olarak Öz Kaynak bulundurma şartı getiren bir uygulamadır. Avrupa Birliği'nde ve Türkiye'de sermaye yeterliliği hayat ve hayat dışı şirketler için ayrı ayrı hesaplanmaktadır.

Avrupa Birliği sigorta sektöründe halen uygulanmakta olan sermaye yeterliliği düzenlemeleri “Solvency I” olarak adlandırılmakta olup, bu düzenlemeleri kökünden değiştirerek yerine daha kapsamlı düzenlemeler getirecek olan yeni sisteme ise “Solvency II” denilmektedir.

Solvency II Sistemine İhtiyaç Duyulmasının Nedenleri

Solvency II sistemine geçilmesinin en önemli nedeni, sermaye yeterliliği hesaplamasında şirketlerin karşı karşıya kaldığı risklerin en doğru şekilde hesaplamaya katılmasının sağlanmasıdır. Son yıllarda, bir yandan şirketlerin maruz kaldığı riskler artarken ve yeni riskler ortaya çıkarken, bir yandan da risk yönetim sistemlerinin gelişmesi, mevcut sermaye yeterliliği düzenlemelerinin günümüzün ihtiyaçlarının çok gerisinde kalmasına ve yeni bir sistem arayışına neden olmuştur.

Şirket iflaslarının tüm önlemlere karşın devam etmesi üzerine, gerek yatırımcılar gerekse tüketiciler, diğer bir ifadeyle sigortalılar, şirketlerin mali bünye zafiyetine düşmesini önleyecek bir sistem için baskı yapmaya başlamıştır. Ayrıca, kredi derecelendirme kuruluşlarının ve çeşitli uluslararası kuruluşların baskıları da bunlara eklenmiştir.

Tüm bu gelişmeler ışığında,

AB Üyesi Devletlerin ulusal denetim kurumları AB çapında getirilen mevcut düzenlemelere ek olarak yerel düzenlemeler getirmeye başlamışlardır. Bu da, AB Tek Sigorta Piyasasının düzgün işleminin önünde önemli bir engel teşkil etmektedir.

Bu itibarla, Finansal Hizmetler Eylem Planı (FSAP) çerçevesinde, sigorta sektöründe sermaye yeterliliğine ilişkin mevcut düzenlemelerdeki eksiklikler dikkate alınarak sistemin tamamen reforme edilmesi gündeme gelmiştir. Avrupa Birliği, AB sigorta piyasalarının bütünleşmesini arttırmak, sigortalıların daha fazla korunmasını sağlamak, AB sigorta şirketlerinin mali sağlamlığını ve rekabet gücünü arttırmak, şirketlerin mali durumunu daha iyi anlamak ve gerektiğinde şirketlere erken müdahale edebilmek için AB çapında yeni ve modern bir sermaye yeterliliği sisteminin oluşturulmasına karar vermiştir. Böylece tüketiciler ve şirketler korunmuş ve bir bütün olarak finansal sistemin istik-

rarı sağlanmış olacaktır.

Avrupa Birliği'nde sermaye yeterliliği hesaplamasına ilişkin olarak 2004 yılında yürürlüğe konan yeni düzenlemeler*, aslında çok daha radikal bir değişiklik öngören ve Avrupa sigorta şirketleri için bir reform niteliğine sahip Solvency II için bir geçiş süreci düzenlemesidir.

Solvency II Direktif Önerisi

Sigorta ve Reasürans Faaliyetlerine Başlanmasına ve Bu Faaliyetlerin Yürütülmesine İlişkin COM (2007) 361 sayılı Direktif önerisi Avrupa Komisyonu tarafından 10 Temmuz 2007 tarihinde yayınlanmıştır. 321 maddeden ve 7 Ek'ten oluşan Direktif, sermaye yeterliliğine ilişkin yeni düzenlemelere gitmenin yanı sıra, bugüne kadar hayat ve hayat dışı sigortacılık, reasürans, sigorta grupları ve tasfiye ile ilgili 13 adet Direktifi ve bu Direktifleri değiştiren Direktifleri tek çatı altında toplamaktadır.

Söz konusu Direktif önerisi Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu tarafından ortak karar alma prosedürüyle onaylanmasının ardından yürürlüğe girecektir. Direktifin 2010 yılından sonra uygulamaya konması öngörülmektedir. Bu süre zarfında, uygulamaya ilişkin ayrıntılı düzenlemelerin

* Bkz. 2002/13/EC sayılı Direktif ve 2002/83/EC sayılı Direktife monte edilen 2002/12/EC sayılı Direktif

Avrupa Komisyonu tarafından belirlenmesi beklenmektedir.

Solvency II Direktifi Kural Bazlı değil İlke Bazlı düzenlemeler öngörmekte olup, bu ilkelerle uyumlu olmak koşuluyla uygulamaya yönelik daha teknik ve detaylı kurallar Avrupa Komisyonu tarafından belirlenecek, bu aşamada şirketlerin inisiyatif almasına fırsat verilecektir. Bu çerçevede, şirketlere, denetim kurumlarına onaylatmak kaydıyla, kendi iç modellerini kullanmalarına olanak tanınacaktır.

Direktifin, sigorta ve reasürans faaliyetlerine başlanması ve bu faaliyetlerin yürütülmesine ilişkin genel kurallara ilişkin düzenlemelere yer verilen 1. Bölümünde, risk tanımlarına, kurulma hakkına, ruhsat alınmasına, varlıkların ve yükümlülüklerin değerlendirilmesine, teknik karşılıklara, öz sermayeye, sermaye yeterliliği seviyelerine, standart formül ile iç modellere, yatırım kurallarına ve denetime ilişkin hükümler bulunmaktadır.

2. Bölümde, doğrudan sigorta sözleşmelerine uygulanan hukuk kuralları ile hayat sigortaları, hayat dışı sigortalar ve reasüransa ilişkin kurallara yer verilmektedir. 3. Bölümde, bir grubun parçası olan sigorta ve reasürans şirketlerinin denetimi, 4. Bölümde ise, sigorta şirketlerinin tasfiyesi düzenlenmektedir.

Direktif önerisinin eklerinde, hayat sigortası branşları, hayat dışı sigorta branşları,

hayat dışı sigorta branşlarının sınıflandırılması, şirketlerin hukuki yapıları, standart formül ve yürürlükten kaldırılan direktifler ile bunları değiştiren direktifler, yer almaktadır.

3 Sütunlu Sistem

Solvency II, Risk Bazlı Sermaye Yeterliliği hesaplama sisteminin yanı sıra, Solvency I ile düzenlenmeyen etkin risk yönetimi, denetim ve piyasa disiplini konularını da kapsayan 3 sütunlu bir yapıya sahip olacaktır. Bankalar için getirilen Basel II gibi birbiriyle etkileşim içinde olan 3 sütunlu bu sistemde, bir sütunun iyi işlememesi diğer sütunlarda da sorunlara yol açabilecektir.

Sütun I'de, tüm riskleri dikkate alan risk bazlı ekonomik model çerçevesinde sermaye yeterliliği hesaplanacak, ayrıca şirketlere kendi iç modellerini geliştirme imkânı verilecektir. Sütun II ise, etkin risk yönetimini teşvik edecek ve denetim kurallarını düzenleyecektir. Sütun III, Sütun I'de imkân tanınan iç modeller nedeniyle artan şeffaflık ihtiyacını karşılayacak ve piyasa disiplini sağlayarak ana çerçeveyi tamamlayacaktır.

• 1. Sütun

1. Sütun, teknik karşılıklar, varlıkların ve yükümlülüklerin değerlendirilmesi, öz sermayenin belirlenmesi, sınıflandırılması ve kullanımı, sermaye yeterli-

liği seviyeleri, standart formül ile iç model yaklaşımı ve yatırımlar gibi konuları içermektedir. Bu çerçevede iki farklı sermaye yeterliliği seviyesi tespit edilmiştir:

- Solvency Sermaye Yeterliliği (Solvency Capital Requirement-SCR) bir sigorta şirketinin beklenmedik ancak önemli boyuttaki kayıplarının karşılanmasına yardımcı olacak ve poliçe sahipleriyle lehtarlar makul bir güvence sağlayacak düzeydeki sermaye miktarını ifade eder. Bir şirket bu sermaye seviyesini karşılayamaz duruma düşerse, denetim kurumu tarafından onaylanmış bir plan çerçevesinde bu seviyeyi tekrar sağlamakla yükümlüdür. Direktifte bu sermaye yeterliliği seviyesinin hesaplanmasında kullanılacak standart formül, iç model ve kısmi iç modellere ilişkin temel ilkelere de değişmektedir.
- Minimum Sermaye Yeterliliği (Minimum Capital Requirement-MCR) altına düşüldüğü takdirde denetim kurumunun nihai müdahalesini gerektirecek sermaye miktarını ifade eder. Şirketin yeni iş kabul etmesinin engellenmesi, hâlihazırda bulunan portföyünün elden çıkarılması ya da portföyün üçüncü şahıslara aktarılması denetim kurumunun nihai müdahalesine örnek olarak verilebilir.

• 2. Sütun

1. Sütunda iki ayrı sermaye yeterliliği seviyesi belirlenmesinin amaçlarından biri de erken uyarı sistemi kurulması ve böylece denetçilere zamanında ve kademeli müdahale imkânı sağlanmasıdır. Bu çerçevede, denetim kurumlarının yetkileri ve şeffaflığı, ulusal denetim kurumları arasında bilgi paylaşımı ve denetim süreci 2. Sütunda düzenlenmektedir. Denetim kurumları, şirketlerin yönetim sistemi, teknik karşılıkları, sermaye yeterliliği seviyeleri, yatırım kuralları ve öz sermayesini nitel ve nicel olarak incelemelidir.

Şirketlerin kendi risk profilleriyle uyumlu sermaye bulundurmaları ve sürekli olarak yeterli sermayeye sahip olmak için bir strateji belirlemeleri olarak ifade edilen etkin risk yönetimi ve şirketlerin yapısı, büyüklüğü ve işlemlerinin karmaşıklığı ile uyumlu yönetim sistemlerine ilişkin hükümler de 2. Sütunda düzenlenmektedir. Bu sütunda düzenlenen yönetim ve risk yönetimi konuları, güçlü bir mali bünyeye sahip olunması için sermaye yeterliliği gereklerini yerine getirmenin tek başına yeterli olmadığını ve bu düzenlemeler olmadan 1. Sütunda yer alan düzenlemelerden istenen sonuçun alınmayacağını bize en iyi şekilde göstermektedir.

• 3. Sütun

3. Sütun şirketlerin bilgi sunma gerekliliklerine ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Şirketler, kendi risklerini ve bunlara ilişkin sermaye ihtiyaçlarını belirlemede ve varlık bulundurmada geniş hareket alanına sahip olacağı ve kendi iç modellerini kullanabileceği için, şeffaflık gereksinimi daha da artmıştır. Böylece, piyasa disiplini ve kamuya ve denetçilere finansal bilgileri açıklama zorunluluğu daha da önemli hale gelmiştir.

Bu çerçevede, şirketler, denetim kurumlarına, asgari olarak, uyguladıkları yönetim sistemleri, yürüttükleri işler, değerlendirme ilkeleri, karşı karşıya kalınan riskler ve risk yönetim sistemleri ile sermaye yapıları ve ihtiyaçları hakkında bilgi sunmakla yükümlü kılınmıştır. Şirketlere her yıl finansal durumları ve sermaye yeterliliği hakkında bir rapor sunma yükümlülüğü de getirilmiştir.

Solvency II Sistemi İle Getirilen Yenilikler

• Risk Bazlı Ekonomik Model

Solvency II tüm AB ülkeleri için ilk kez “risk bazlı ekonomik sermaye yeterliliği” düzenlemeleri getirmektedir. Risk bazlı ekonomik model sigorta şirketlerinin gerçek risk profillerini dikkate alarak daha doğru bir sermaye yeterliliği

öngören bir modeldir. Bu modelde risk yönetiminin kalitesi ve her bir branşın kendine has risk özellikleri de dikkate alınacaktır.

Risk bazlı ekonomik model şunlardan oluşmaktadır:

- Bütünlükçü Bilanço Yaklaşımı (Total Balance Sheet Approach): Solvency II ile sadece yükümlülükler değil bilançonun varlık tarafı da dikkate alınmaktadır. Bu çerçevede, bütünlükçü bilanço yaklaşımı, sigorta şirketlerinin sermaye yeterliliği sistemi çerçevesinde bulundurmaları gereken sermaye düzeyini belirlerken, bilançolarında yer alan tüm varlık ve yükümlülüklerle, bunların etkileşimlerini dikkate almasını öngörmektedir.
- Solvency II hem varlıkları hem de yükümlülükleri daha detaylı ve sofistike metotlarla incelemektedir. Bu çerçevede, tüm şirketler ilgili risk ağırlığı ölçüsünde sermaye bulundurma şartıyla herhangi bir sınırlama olmaksızın istedikleri tüm varlıklara yatırım yapabileceklerdir. Ayrıca, mevcut düzenlemelerde şirketlerin yatırımlarına ve ellerindeki finansal varlıklara uygun sermaye bulundurma zorunluluğu bulunmamaktadır. Yeni sistemde yatırımlar diğer tüm varlıklarla beraber, risk seviyeleriyle orantılı şekilde sermaye yeterli-

liğine tabi olacağından, daha oynak ve riskli varlıklar için daha fazla sermaye tutulması gerekecektir. Direktifte ayrıca varlıkların yönetimine ilişkin yönetim kurulları da öngörülerek bu alandaki uygulamaların daha etkin ve sağlıklı bir yapıya kavuşturulması amaçlanmaktadır.

- Risk Çeşitlendirme (Risk Diversification): Çeşitlendirme, bütün risklerin aynı anda gerçekleşmesinin mümkün olmadığı varsayımına dayanır. Çok sayıda riski üstlenen bir sigorta şirketinden tüm risklerin aynı anda talep edilmesi beklenemez. Solvency II, çeşitlendirmenin etkilerini dikkate alan bir hesaplama öngörmektedir. Bu sayede, sigorta taahhüdünün bütünü için sermaye gereksinimi, ayrı ayrı her bileşen için hesaplandığında ortaya çıkan bireysel sermaye ihtiyaçlarının toplamından daha düşük olacaktır.
- Risk Azaltma (Risk Mitigation): Solvency II sisteminde dikkate alınan risk azaltma metotları risk yönetimi stratejisinin önemli bir unsuru olup, her türlü risk için kullanılarak sermaye yeterliliği seviyesi azaltılabilir. Sigorta riskine ilişkin en çok rastlanan risk azaltma yöntemi bir risk portföyünün kısmen ya da tamamen bir reasürans şir-

ketine devredilmesidir. Günümüzde, Hedging araçlarıyla yapılan koruma ve alternatif risk transferi yöntemleri de risk azaltma için daha sık kullanılmaya başlanmıştır.

Solvency II'nin risk bazlı ekonomik model benimsemesi durumunda, şirketlere risk yönetimlerinde uygun olmayan teşvikler sağlanarak ekonomik olmayan şartlarda risk üstlenmelerine izin verilmiş olacaktır. Bu durum uzun vadede, hem sigortalıların hem de yatırımcıların zararına sonuçlanacaktır.

- Şirketin Risk Profiliyle Uyumlu Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesi

Mevcut sistem, geçmiş dönemdeki verileri kullanan "statik" hesaplamalara dayalı olup, riskleri dikkate almaktan uzaktır. Solvency II ise, mevcut sistemin odaklandığı geçmiş olayların ve verilerin yanı sıra, gelecekte meydana gelebilecek olayları (olası doğal afetlerin şirketin finansal durumuna etkileri gibi) da dikkate alan bir sistemdir. Bu çerçevede, Solvency II ile "şirketin risk profiliyle uyumlu sermaye yeterliliği değerlendirilmesi" (Own Risk and Solvency Assessment) denen ve belli aralıklarla şirketlerin kendi risklerini ve bunları karşılayacak sermaye ihtiyacını değerlendirmesini zorunlu kılan bir sistem getirilmektedir.

Bu işlemin amacı şirketin kendi risk profilinin kullanılan standart formül veya iç modellerle uyumlu olup olmadığını anlamaktır. Şirketin risk profiliyle uyumlu sermaye yeterliliği değerlendirmesi sonrasında, bu değerlendirme sonucu ile kullanılan formül sonucunda bulunan miktar arasında bir fark olması otomatik sermaye artırımını gerektirmemektedir. Ancak denetim otoritesi böyle bir fark çıkması durumunda sermaye artırım talebinde bulunabilecektir.

- Standart Formül ve İç Modeller

Şirketlere, sermaye yeterliliğini hesaplarken belirlenen standart formülü veya denetim kurumuna onaylatmak kaydıyla şirketlerin kendi iç modellerini uygulama imkânı verilmiştir. Sigorta sektörünün her branşının karşı karşıya kaldığı kendine özgü riskler dikkate alınarak, iç model fikri doğmuştur. Böylece her şirket/branş, kendi belirlediği riskleri en iyi şekilde yansıtan modeli uygulama fırsatına sahip olacaktır. Bu modellerin kullanılması suretiyle hesaplanan sermaye yeterliliği miktarının, standart formül kullanılarak belirlenen miktara göre genellikle daha doğru ve daha düşük olması beklenir. Ayrıca, şirketler tamamen kendi iç modellerini uygulayabilecekleri gibi, bazı riskler için standart modeli, bazı riskler içinse

kendi iç modellerini uygulayabilecektir.

- Yönetişim Sistemi

Sigorta ve reasürans şirketlerinin sağlam ve ihtiyatlı bir şekilde yönetilmesini ve etkin denetlenmesini sağlamak üzere düzgün bir yönetim sistemine sahip olması öngörülmektedir. Yönetişim sistemi, şirketi yöneten veya önemli konularda bulunan kişilerin özellikleri, risk yönetimi, iç kontrol, iç denetim, aktüeryal konular ve şirketin kendi risk profiline uygun sermaye yeterliliği değerlendirmesini içermektedir.

- Denetim Süreci

Bir diğer yenilik de oluşturulacak denetim süreciyle (Supervisory Review Process) zor duruma düşebilecek şirketlerin daha iyi ve daha erken tespit edilmesidir. Kademeli bir denetim müdahalesi öngören bu süreçte denetçiler, şirketin gerçek risk profiline uygun sermaye bulundurup bulundurmadığını ve yapısı, büyüklüğü ve işlemlerinin karmaşıklığıyla orantılı bir şekilde risk yönetimi ve yönetim (governance) sistemlerine sahip olup olmadığını inceleyecektir.

- Grupların Denetimi

Direktif önerisi, özellikle grup denetimini daha etkin ve sade hale getirmeyi ve 1998

yılında çıkarılmış olan Sigorta Grupları Direktifini reforme etmeyi amaçlamaktadır. Mevcut Sigorta Grupları Direktifi, ek denetimin her bir alt grup düzeyinde yapılmasını gerektirmektedir. Bu nedenle, mevcut sistemde grupların denetimi farklı düzeylerde ve birçok denetçi tarafından yapılmakta, bu da hem denetçiler hem de şirketler için aşırı maliyet ve zaman kaybı anlamına gelmektedir. Yeni sistemde ise, bazı durumlarda ana şirketin, şubelerinin sermaye ihtiyacının belli bir kısmını karşılamak üzere grup desteği sağlamasına izin verilmekte ve sermaye yönetiminin daha verimli şekilde yapılması hedeflenmektedir. Ayrıca, grupların önemli yetki ve sorumluluklarla donatılmış bir “ana denetçi”si olacaktır. Grubun genel merkezinin olduğu ülkedeki denetim kurumu, bağlı şirketlerin bulunduğu ülkelerdeki denetim kurumları üzerinde “ana denetçi” rolünü üstlenecektir. Ana denetçi diğer denetçilerle yakın işbirliği içinde grup için gerekli sermaye düzeyini belirleyecek, iç modelleri onaylayacak ve grubun etkin şekilde denetlenmesini sağlayacaktır.

- Şeffaflık

Solvency II ile öngörülen risk bazlı ekonomik yaklaşım, mevcut sisteme göre daha fazla açıklama gerekliliği getirmekte ve şirketlerin şeffaf şe-

kilde yönetilmesini sağlamaktadır. Böylece şirketlerin daha güçlü ve istikrarlı şekilde faaliyet göstermesini sağlayacak piyasa disiplini oluşturulmuş olacak ve piyasa oyuncuları arasında rekabet artacaktır. Örneğin “en iyi uygulamalara” başvuran şirketler daha düşük finansman maliyetiyle ödüllendirilmiş olacaktır.

Ayrıca, şeffaflığın artması potansiyel yatırımcıların sigorta şirketlerini daha iyi tanımalarına yardımcı olacaktır. Bu durum, sigorta şirketlerinin sermaye tedarik etmesini önemli ölçüde kolaylaştıracaktır.

Solvency II'nin Sigorta Şirketlerine ve Tüketicilere Faydaları

Solvency II'nin şirketlere en önemli faydası, risk bazlı sermaye yaklaşımı sayesinde en uygun sermaye ihtiyacının belirlenmesidir.

Ayrıca, Solvency II, şirketleri hızlı bir gelişim gösteren risk yönetimi uygulamalarını benimseme yönünde teşvik edecek ve sigorta ürünlerinin riske uygun şekilde fiyatlandırılmasını sağlayacaktır. Böylece Solvency II, kabul edilebilir risk seviyesine sahip ve kişiye özel ürünler yaratılmasını da sağlayabilecektir. Nitekim, 2005 yılı sonunda İtalyan Sigorta Birliği (ANIA) tarafından yapılan bir ankette, ankete katılan şirketlerin %85'i Solvency II'yi yenilik için bir fırsat olarak değerlen-

dirmektedir.

Solvency II düzenlemele-riyle birlikte gereksiz yasal kısıtlamalar kaldırılacak, mali zayıflıklara karşı erken müdahale yapılabilecektir. Ayrıca, tüm sigorta ve reasürans şirketleri için geçerli olacak bir sermaye yeterliliği hesaplama yöntemi (standart formül) getirileceğinden, şirketler sermaye ihtiyaçlarını çok az ekstra maliyetle hesaplayabilecektir.

Şirketlerin etkin risk yönetimi geliştirmeleri ve uygun ve gerçekçi sermaye seviyelerine sahip olmaları, tüketicilere, diğer bir ifadeyle sigortalılara, şirket başarısızlığı riskine karşı daha fazla koruma sağlayacaktır. Böylece sigortalılar şirketlerin ürünlerine daha fazla güven duyacaklardır. Ayrıca, artan rekabet ve şeffaflık, ürün çeşitliliği ve fiyatlandırmasında iyileşmeye yol açacaktır. Böylece tüketiciler daha fazla ürüne daha ucuz fiyatlarla erişebilecektir.

Sonuç olarak, Avrupa sigorta piyasalarında şeffaflık ve rekabet artacak, sektör daha rekabetçi ve profesyonel bir yapıya kavuşacak ve tüm bu gelişmelerden hem sigorta ve reasürans şirketleri hem de sigortalılar kazançlı çıkacaktır.

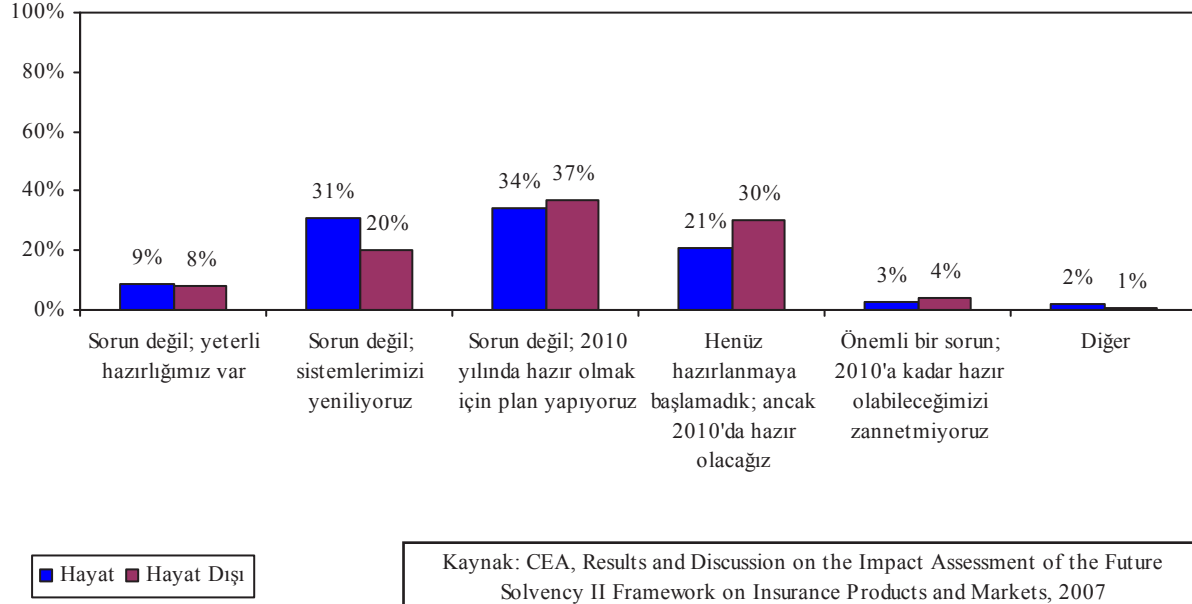
Solvency II Direktifini Uygulayacak Şirketler ve Hazırlık Durumları

2010 yılından sonra uygulamaya konması beklenen

Solvency II, yıllık prim büyüklüğü 5 milyon Euro'nun altında kalan AB sigorta şirketleri için zorunlu olmayıp, bu şirketler isterlerse yeni düzenlemeleri uygulayacaklardır. Bir şirket üst üste 5 milyon Euro'luk sınırı geçerse, dördüncü yıldan itibaren Direktif hükümlerini uygulamaya başlayacaktır. Söz konusu prim büyüklüğüne bakıldığında, Solvency II'nin hemen tüm AB sigorta ve reasürans şirketleri için uygulanacağı görülmektedir.

Avrupa Sigorta ve Reasürans Federasyonu (CEA) tarafından 2006 yılında, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu üye ülkelerin sigorta şirketlerine yönelik olarak Solvency II'ye ilişkin düzenlenen ankete katılan şirketlerin büyük çoğunluğu Solvency II'nin risk bazlı ekonomik yaklaşımı benimseyeceği takdirde Solvency II yürürlüğe girdiği zaman hazır olmayı beklemektedir. Grafik 1'den de görüleceği üzere, Hayat ve Hayat Dışı branşlarda çalışan şirketlerin sırasıyla sadece %9 ve %8'i Solvency II'ye geçiş için yeterli hazırlığı olduğunu ifade etmekle birlikte, şirketlerin yarıdan fazlası en erken 2010 yılında uygulamaya girmesi planlanan Solvency II'ye geçiş için hazırlıklara başladığını ifade etmektedir. Hayat şirketlerinin %3'ü, hayat dışı şirketlerin ise sadece %4'ü 2010 itibarıyla hazır olamayacağına inanmaktadır.

Grafik 1: Hayat ve Hayat Dışı Sigorta Şirketlerinde 2010 Yılında Solvency II için Hazır Olma Durumu

Ankete katılan şirketlerden büyük ölçekli olan şirketlerin, küçük ve orta ölçekli olanlara göre geçiş sürecini daha kolay atlatacağı ve bu konuda daha hazırlıklı olduğu görülmektedir. Grafik 2'de görüleceği üzere, büyük şirketlerin %18'i Solvency II'ye şimdiden hazır olmakla birlikte, tamamına yakını hazırlık için çalışmalara başladığını ifade etmektedir. Büyük şirketlerde 2010 yılına kadar hazır olamayacağını öngören şirket bulunmamaktadır. Küçük ve orta ölçekli şirketlere baktığımızda ise, sadece %5'i şimdiden hazır olduğunu, büyük çoğunluğu hazırlıklara başladığını veya başlama aşamasında olduğunu, %4'ü ise 2010 yılına kadar hazır olamayacağını belirtmektedir.

Solvency II sistemiyle daha fazla risk belirleneceği için, şirketlerin bulundurması gereken sermaye miktarı artacak olmakla birlikte, hâlihazırda asgari zorunluluklara kıyasla daha fazla sermaye bulunduran, önceden hazırlık yapan ve sermaye yönetimleriyle risk yönetimlerini geliştirmek üzere adımlar atan sigorta şirketleri erken davrandıkları için kazançlı çıkacaklar ve yeni sisteme hazırlıksız yakalanmamış olacaklardır.

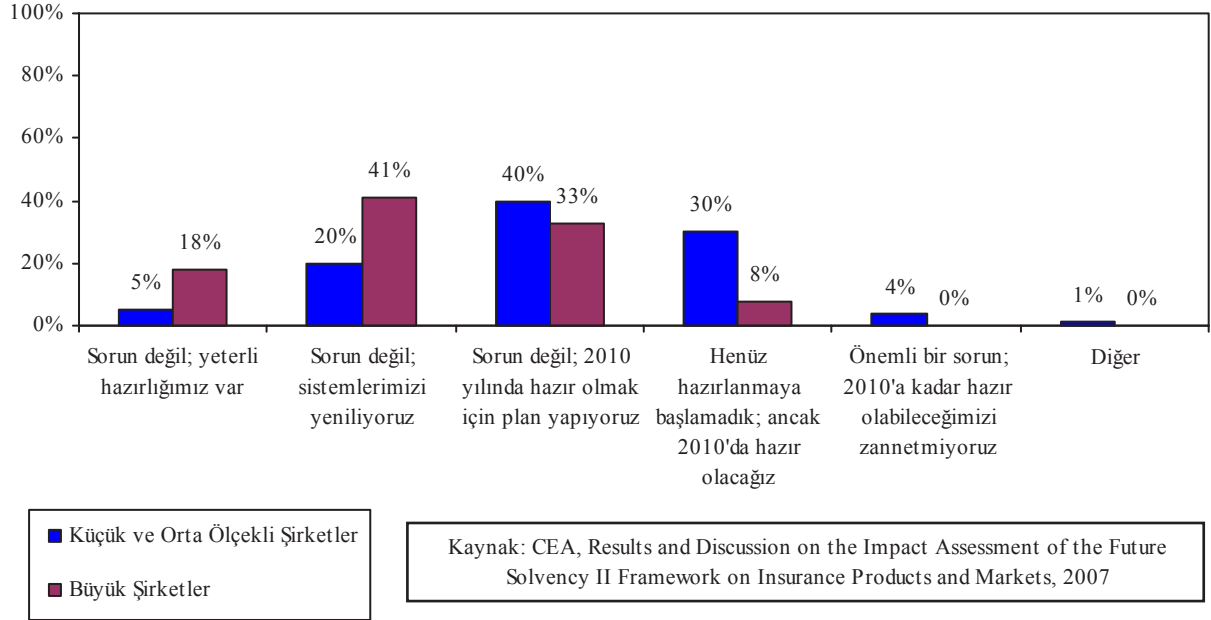
İngiltere ve Hollanda gibi, sermaye ihtiyaçlarını risk temeline dayandıran ülkeler, zaten Solvency II sistemine paralel hareket etmeye başlamışlardır. Bu durumda, Solvency II'nin bu şirketlerin sermaye ihtiyacı üzerindeki etkisinin de

az olması beklenmektedir. Ancak, özellikle Fransa gibi, sermaye ihtiyacına ilişkin asgari gereklilikleri yerine getirmeyi tercih eden ve risk bazlı sistemler geliştirmeyen Üye Devletlerin şirketleri, bu durumdan etkileneceklerdir.

Kredi derecelendirme kuruluşları, Solvency II nedeniyle herhangi bir not ayarlamasına gitmeyi ise beklememektedir. Bunun da nedeni, kredi notu verilen birçok sigorta şirketinin, zaten mevcut düzenlemelerde öngörülenden daha fazla miktarda sermaye tutmasıdır.

Türkiye'ye bakıldığında ise, sigorta şirketlerinin AB'ye uyumda temel sorunu, AB üyesi ülkelerin yüksek sermayeye sahip büyük sigorta şirketleriyle rekabet edebilme

Grafik 2: Küçük ve Orta Ölçekli Sigorta Şirketleriyle Büyük Sigorta Şirketlerinde 2010 Yılında Solvency II için Hazır Olma Durumu

hususunda mali bünyelerinin son derece zayıf kalmasıdır. Bu itibarla, şirketlerin bulundurma gereken sermaye miktarını daha da artırması beklenen Solvency II düzenlemeleri, Öz Kaynakları zayıf olan Türk sigorta şirketlerini olumsuz yönde etkileyebilecek ve zaten başlamış olan konsolidasyon sürecini daha da hızlandırabilecektir. Bu nedenle, şirketlerin şimdiden yeni düzenlemelere paralel hareket etmeye başlaması büyük önem taşımaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar:

- Avrupa Komisyonu, Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the taking-up and pursuit of the

business of Insurance and Reinsurance - Solvency II, COM (2007) 361, Brüksel, 10 Temmuz 2007

- Avrupa Komisyonu, Solvency II: Frequently Asked Questions (FAQs), MEMO/07/286, Brüksel, 10 Temmuz 2007
- Avrupa Komisyonu, Solvency II Impact Assessment Report, SEC (2007) 871, Brüksel, 10 Temmuz 2007
- Comité Européen des Assurances (CEA), Solvency II: Understanding the Process, Şubat 2007
- Comité Européen des Assurances (CEA), Solvency II Introductory Guide, Haziran 2006
- Comité Européen des Assurances (CEA), Main Results of CEA's Solvency II Impact Assessment, Haziran 2007
- Johan Van Der Ende, Rym Ayadi, Christopher O'Brien, The Future of Insurance Regulation and Supervision in the EU, CEPS, Brüksel, Kasım 2006

- Mali Yeterlilik II (Solvency II), çeviren: Kemal Çuhacı, Reasürör, Sayı 55, Ocak 2005
- Niyazi Berk, Sigorta Şirketlerinde Mali Yeterlilik ve Risk Yönetimi, TSRŞB Sigorta Araştırma ve İnceleme Yayınları, no 2, 2005
- Onur Acar, Avrupa Birliği'nde Yüklümlülük Karşılama Yeterliliği: Solvency II, Sigorta Araştırmaları Dergisi, TSRŞB, Ekim 2005

Onur ACAR

**Mali ve Finansal
Düzenlemeler Uzmanı
Türkiye Sigorta ve
Reasürans Şirketleri Birliği**

Yabancı Basından SEÇMELER

Kurumsal Risk Yönetimi'nin Şirket Faaliyetleri Üzerindeki Olumlu Etkisinin Nedenleri

Etkili bir risk yönetim stratejisi, şirket ratingleri üzerinde ne oranda etkili olabilmektedir?

Etkili bir kurumsal risk yönetimi (ERM)* yaklaşımına sahip olmak, şirketlerin elde edecekleri ratingler üzerinde çok olumlu bir etki yaratabilmektedir. Laura Santori, ERM'in, Standard& Poor's'un rating yaklaşımlarında neden bu denli önemli bir faktör haline geldiğini açıklamaktadır.

* ERM: Enterprise Risk Management

Risk yönetimi, Standard& Poor's'un sigorta ve reasürans şirketlerine yönelik analizlerinin daima en önemli parçasını oluşturmaktadır. Yapılan her türlü analizde, risk değerlendirmesi ve risklerin nasıl yönetildiği konuları ele alınmaktadır. Nitekim, Standard& Poor's, 2005 yılının Ekim ayında sigorta analistlerinin kurumsal risk yönetimine (ERM) ilişkin değerlendirmelerde bulunabilmeleri amacıyla belirlediği bir dizi kriter açıklamıştır. Standard&Poor's, o tarihten bu yana, söz konusu bu kriterleri uygulamakta olup, değerlendirme sonuçlarını ratinglerine

yansıtılmaktadır. Bunun anlamı, risk yönetiminin artık rating kriterlerinin üstü örtülü bir parçası olmaktan çıkıp, başlı başına ve açık bir değerlendirme konusu haline gelmiş olmasıdır. Bu konuda en iyi performansı gösteren sigorta ve reasürans şirketleri, şirketin tamamını kapsayan ve şirket karar alma sürecine ilişkin bilgilendirme ve yönlendirme faaliyetlerinin temelini oluşturan sağlıklı bir risk yönetim sürecini hayata geçirmiş olanlardır.

Ana hatları ile ERM:

- Sigorta veya reasürans şir-

ketinin risk profili ve sermaye gereksinimine yönelik daha uzun vadeli bir yaklaşımın benimsenmesini olanaklı kılmaktadır.

- Sigorta veya reasürans şirketinin yapısını, ürünlerini, faaliyetler bütünü, potansiyel gelir akışını, nakit akışını ve yatırım stratejisini bir bütün olarak ele alan, tamamıyla şirkete özel, analitik bir süreçtir.
- Ürün ve yatırım çeşitlendirmesinin getiri ve risklerini belirleme işleminin yanı sıra, coğrafi bakımdan dağılım gösteren, birbirleriyle kısmen ilişkili veya ilişkisi bulunmayan risklerin sağlanabileceği getiriyi rakamlarla açıklayabilmektedir.

Özünde, sigorta ve reasürans şirketlerinin risk yönetim uygulamalarına yönelik subjektif bir bakış açısı sağlayan ERM, özellikle, hasar toleransının şirket tarafından nasıl tanımlanmış ve ölçülmüş olduğu hususu üzerinde durmasının yanı sıra, söz konusu tolerans eşliğinin aşılmamasını temin etmek üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yönetimin, risk ve getiri dengesini, genel şirket stratejisi açısından ne şekilde kurmuş olduğu hususu da ERM kriterlerine göre değerlendirilmektedir.

Risk Yönetim Kültürü

Risk yönetim sürecinin et-

kinliğinin bir bütün olarak desteklenmesi, risk yönetim kültürü olarak bilinmektedir. Risk yönetim kültürü, riskin ve risk yönetiminin, şirketin her türlü karar alım sürecinde ne ölçüde önemsendiğinin göstergesidir.

Risk yönetim kültürü, aynı zamanda, ERM politikasının boyutlarını da kapsamaktadır. Bu, sigorta veya reasürans şirketinin riske ve kendi risk iş-tahına yönelik felsefesi; risk yönetim fonksiyonunun yönetim ve organizasyon yapısı; risk ve risk yönetimi konularında şirket açıklamaları (dışarıya yönelik) ve şirket içi iletişim ve şirketin bütünü kapsayan geniş bir risk yönetimi anlayışının ve işbirliğinin ne oranda var olduğu gibi konuları içermektedir. Standard& Poor's; kredi riski, piyasa riski, sigorta riski ve operasyonel risklerin oluşturduğu genel çerçeve içerisinden, her bir sigortacı veya reasürör için en büyük öneme sahip riskler hakkında bir fikir ortaya koymaktadır.

Örneğin, ABD'de geniş bir "değişken yıllık gelir sigortası" veya İngiltere'de (UK) "kâr paylı hayat poliçesi" portföyüne sahip bir sigorta şirketi, hisse senedi piyasası riskine oldukça yoğun biçimde maruz kalmaktadır. Ağırlıklı olarak uzun vadeli iş yapan bir sigorta veya reasürans şirketi ise, rezerv yetersizliğinden doğabilecek sigorta riski ve faiz oranı riski ile kar-

şı karşıya kalmaktadır.

Diğer yandan, ofis destek sistemleri otomasyon açısından oldukça gelişmiş olan bir reasürör, bilişim teknolojilerine bağlı operasyonel risklerle baş etmek zorunda iken, düşük teknoloji ofis destek sistemlerine sahip bir reasürör ise, insan ve işlem faktörlerine bağlı operasyonel risklerle karşı karşıya kalmaktadır.

S&P rating faaliyetleri sırasında, sigorta ve reasürans şirketlerinin risk limitlerini tanımlayıp, sürekli olarak gözlem altında tuttuklarından emin olmak amacıyla, hasar ve sorumlulukların bu tanımlanmış limitler çerçevesinde kalıp kalmadığını düzenli olarak kontrol edebilen programların şirketlerce kullanılıp kullanılmadığını sorgulamaktadır. S&P'un odaklandığı önemli bir konu, sigortacı ve reasürörlerin aniden ortaya çıkabilecek yeni riskleri önceden tahmin etmek, izlemek, onlar için hazırlık yapmak ve onlardan dersler çıkarmak adına kullandıkları programların değerlendirilmesidir. S&P'a göre, söz konusu programlar, yeni riskler nedeniyle sigortacı veya reasürörün itibarı, likiditesi ve genel finansal gücü üzerinde oluşabilecek potansiyel etkiyi ve acil durum planlarının devreye sokulması ile bu etkinin ne oranda hafifletilebileceğini değerlendirebilecek niteliğe sahip olmalıdır. Risk modeline ilişkin değerlendirmelerde, riske ilişkin

bilgi sağlayan modelleri destekleyen işlem kalitesi üzerine yoğunlaşmaktadır.

Ayrıca, verilerin modeller tarafından yerinde, doğru ve eksiksiz kullanılıp kullanılmadığını sağlayan işlem ve kontrol modeline, varsayımların sağlıklı ve uygun olup olmadığına ve buna bağlı olarak şirketin bu varsayımları güncellemek üzere yeterli donanımına sahip olup olmadığına ilişkin yöntem ve prensiplerin yanı sıra, şirketin kendisine ait modelin işletilmesi, bakımı, geçerliliğinin denetimi ve kontrolüne ilişkin faaliyetleri de değerlendirilmektedir. Sigorta veya reasürans şirketinin risklerine ilişkin genel bir anlayış sağlayabilecek nitelikte, güncel ve uygun bilgi sağlayan modeller daha çok tercih edilmektedir.

Bir sigorta veya reasürans şirketinin kendi risk profilini iyi anlamak ve tanımak suretiyle risk yönetim uygulamalarını genel şirket stratejisi ile ne kadar iyi bütünleştirebildiği ve aynı zamanda risk sermayesini kurum içerisine ne şekilde dağıttığı çok önemli bir faktördür. İlgili şirketin gerekli risk sermayesi ve bu sermayeyi ürün ve faaliyetleri arasında dağıtmaya yönelik sürece ilişkin belli bir yaklaşımı benimsedikten sonra risk ayarlı getirinin optimizasyonunu destekleyen programlar geliştirmesi mümkündür.

Geniş ve yaygın portföyleri olan büyük şirketler söz konu-

su olduğunda ise, risk sermayesinin belirlenmesi ve dağıtılması için ekonomik sermaye modeli veya benzer karmaşık modeller gerekebilmektedir. S&P, analizlerinde, stratejik risk yönetiminin birçok bileşenlerini görmek istemektedir. Bir sigorta veya reasürans şirketinin kusursuz bir stratejik risk yönetimine sahip olabilmesi için, bu bileşenlerin tamamını yerine getirmiş olması beklenmektedir. Güçlü bir stratejik risk yönetimine sahip sigorta veya reasürans şirketinin ise, bu bileşenlerin büyük bir bölümünü yerine getirmiş, kalanları ise yakın bir gelecekte tamamlamayı planlıyor olması gerekmektedir.

Mali Yeterlilik II'nin Etkisi

ERM'in, ondan faydalanmayı tercih eden sigorta ve reasürans şirketleri için bir rekabet üstünlüğü yaratacağı beklenmektedir. Risk Ayarlı Getiri bakımından en iyi seçeneklerin belirlenmesi süreci, gelire karşı daha az zarar sonucunu doğurmalı ve bu sonuç da, gerektiğinde daha düşük fiyatlar sunma, daha yüksek kâr payı ödemesi yapma, daha yüksek sermaye ayırma veya gerekli sermayeyi ERM avantajından yoksun rakiplerden daha düşük maliyetle elde etme gibi avantajlar arasında seçim yapabilme özgürlüğünü beraberinde getirmelidir.

Bugüne dek, S&P, 2006 Aralık ayının sonuna kadar

200 ERM değerlendirmesi gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen değerlendirmeler neticesinde ortaya çıkan görüşlerin %80'i "yeterli", %5'i ise "zayıf" şeklinde sonuçlanmıştır. Yalnızca %3 oranında "fevkalade" sonucu alınmış, geriye kalan kısım ise "güçlü" olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen bu sonuçlar henüz yeni gelişmekte olan bir alan için hiç şaşırtıcı değildir. Pek çok sigorta ve reasürans şirketi ERM üzerine büyük ve yoğun yatırımlarda bulunmaktadır ve beklentiler bu durumun zaman içerisinde düzenli biçimde iyiyeye gideceği yönündedir.

Yapılan analizin sonuçları ışığında, Avrupa'da faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketlerine ilişkin durumun bir hayli olumlu olduğu görülmektedir. Bu durum önemli ölçüde, bazı ülkelerde ERM kullanımına yönelik düzenleyici teşviklerin bulunmasından kaynaklanmaktadır ve 2010 yılında Mali Yeterlilik II sisteminin yürürlüğe girmesi ile birlikte, bu olumlu tablonun tüm Avrupa Birliği ülkelerine yayılması söz konusu olabilecektir. Mali Yeterlilik II sisteminin son derece kapsamlı sonuçlar getireceği düşünüldüğünde, sigorta ve reasürans şirketleri bu uygulamanın etkilerini şimdiden öngörebilmektedirler. Uluslararası faaliyet yürüten büyük sigorta ve reasürans grupları da, aynı zamanda, S&P'un ERM analizlerinden iyi not almak gibi bir

yaklaşım içerisindedirler. Bu gruplar, risklerinin çeşitliliği göz önüne alındığında, ERM'e daha çok ihtiyaç duymakta ve bu alanda daha fazla yatırım olanağına sahip olmaktadır. Özellikle, Avrupa Risk Yönetim Başkanları Forumunun (European CRO Forum) üyeleri bu konuda bir hayli iyi durumdadırlar. Sınırlı sayıda sigorta branşında veya sadece tek bir ülkede faaliyet gösteren sigorta ve reasürans şirketlerinde ise, risklerinin daha az karmaşık olması nedeniyle, ERM'e duyulan ihtiyaç nispeten daha azdır.

S&P'un ratinglerinde ERM tartışmalarının belirgin bir etkiye sahip olabileceği diğer bir konu ise, şirket birleşmeleri ve satın almalarıdır. Konuyla ilgili üç ayrı tartışma zeminini söz konusudur. Birincisi, faaliyetlerin risk profili üzerindeki etkisidir. Bazı şirket satın almaları, mevcut faaliyetlerin hacmini arttırmak adına gerçekleştirilmektedir. Bu durum, şirketin hâlihazırda var olan risklerine bir ilave niteliği taşımaktadır. Diğer şirket satın almaları ise, sigorta veya reasürans şirketinin hâlihazırda daha az yoğunlaştığı risklerin portföye katılmasını sağlayan, tamamlayıcı bir özellik taşımaktadır. Her bir durumda S&P, sigorta veya reasürans şirketinin, risk profili üzerinde yaratılan etkinin ne oranda farkında olduğunu saptamak ve sonuçta elde edilen profilin kabul edilebilir ni-

telikte olup olmadığını görmek istemektedir. Sonuçta elde edilen risk profili tam anlamıyla kabul edilebilir nitelik taşımadığında, profilin istenen düzeye getirilmesi konusundaki planlar tartışılmaya başlanacaktır.

İkinci tartışma konusu, yeni iş kombinasyonları nedeniyle ortaya çıkabilecek operasyonel risklerdir. S&P için bu güne kadar çok büyük önem taşıyan bu konu, uzun zamandır var olan ve şimdi ERM'in bütünüleyici bir parçası olarak görülen analiz alanına bir örnek olarak verilebilir. Son tartışma konusu ise, iki kurumun risk yönetim personelinin bütünleşmesidir.

Sektörün Yol Gösterici Olması

S&P'un ERM kriterlerine ilişkin son bileşen, ekonomik sermaye modellerinin analizidir. Bu kriter, onu takiben başlayacak gözden geçirme süreci ile birlikte, 2007 yılının ilk yarısında geliştirilmeye başlanacaktır. Gözden geçirme, yalnızca, ERM değerlendirmeleri 'güçlü' ve 'fevkalade' derecesine layık görülmüş ve kendi modelleri ERM'e yönelik genel yaklaşımlarında en önemli unsuru oluşturan gruplar için tatbik edilecektir. Ekonomik sermaye modellerinin güvenilir nitelik taşıdığı saptandığında, elde edilen sonuçların S&P'un sermaye yeterliliği değerlendirmelerini

kademeli olarak etkilemesi sağlanacaktır. Sermaye yeterliliğine ilişkin değerlendirmeler, bugüne kadar, S&P'un faaliyetler arası çeşitlendirmeye herhangi bir avantaj sağlamayan, kendi sermaye yeterliliği modellerinin sonuçlarından büyük ölçüde etkilenecektir.

S&P'un, riske ilişkin gereksiz ve karmaşık bir tartışma ortamı yaratacağı ve sigorta ve reasürans şirketlerinin kendileri ile ilişkilendirmekte zorlanacağı gerekçesiyle, tesadüfi değişkenlerin kullanıldığı (stochastic) kendi sermaye modelini açıklamak gibi bir planı bulunmamaktadır. Bu nedenle, sigorta ve reasürans şirketlerinin, hâlihazırda belirli bir gelişme kaydetmiş ve gerek stratejik, gerekse günlük faaliyetlere yönelik karar alımlarına etki eden kendi modelleri üzerinde tartışmanın daha sağlıklı bir politika olduğu kanısındadır.

Global Reinsurance

Çeviren: Burcu AYTEN

2005 Bermuda Grubu Rating Şirketlerine Karşı

IPC Re'nin CEO'su Jim Bryce, Standard and Poor's'un 2007 yılı başında şirketin derecelendirme notunu düşürmesini "şok edici ve üzüntü verici" bir gelişme olarak değerlendirmiştir. Rating şirketlerinin derecelendirme metotları ve yayınladıkları raporlar, diğer Bermuda reasürörleri tarafından da ciddi şekilde sorgulanmaktadır.

2005 yılı sonlarından itibaren Bermuda'da faaliyetlerine başlayan ve "2005 Bermuda Grubu" olarak tanınan şirketlerin neredeyse tümü 2006 yılını parlak sonuçlarla tamamlamışlardır. Ancak performanslarının rating şirketleri tarafından değerlendirilme şekli, bu şirketler için tatmin edici olmaktan uzaktır. Tek bir şirket hariç tüm yeni reasürörler, kuruluş aşamasında A.M. Best tarafından "A-" kredi notu ile değerlendirilmiştir. Aralarından yalnızca Harbor Point Re'nin "A" kategorisinde yer alması, grup içinde rahatsızlığa neden olmaktadır. Bu gerilimin nedeni Harbor Re'nin kendilerinden daha yüksek bir kredi notuyla değerlendirilmesinden duydukları rahatsızlıktan öte, kendi mali güç ve becerilerinin yeteri kadar takdir edilmediği-

ni düşünmeleridir.

Hangi tarafın haklı olduğuna dair bir yorum yapmak için henüz erken olmakla beraber, Standard and Poor's'un son Bermuda raporunda yer alan sonuçlar A.M. Best'in rating değerlendirmelerinin pek de isabetsiz olmadığını göstermektedir.

S&P'un Direktörü ve ABD Reasürans Birimi Başkanı Laline Carvalho biraz karamsar bir tablo çizerek Bermuda'da 2005/2006 döneminde faaliyete geçen şirketlerin, bir önceki Bermuda Grubunun paralelinde bir başarı yakalamalarını güçleştirebilecek bazı zorluklarla karşılaşabileceklerini ifade etmektedir. Bu zorlukların başında, piyasanın ABD'deki katastrofik olaylar dışındaki riskler için reasürans ve retrosesyon korunmalarına yönelik kapasite talebinin, bir önceki Bermuda Grubunun faaliyete başladığı dönemdeki kadar yoğun olmaması gelmektedir.

2001/2002 döneminde reasürans piyasalarında bulunan şirketler gerek karşılaştıkları büyük ölçekli faaliyet zararları, gerekse girmek zorunda kaldıkları yeniden yapılanma süreci

nedeniyle iş kabul kapasitelerinin büyük bir kısmını yitirmiş durumdayken, 2005/2006 döneminde reasürörler güçlü bilançolarıyla iş kabul kapasitelerini ve risk iştahlarını muhafaza edebilmişlerdir.

Piyasada gözlenen kapasite doygunluğu, 2005 yılı Bermuda Grubunu kuruluş aşamasında belirledikleri portföylerini katastrofik mal sigortaları, nakliyat, enerji ve diğer kısa vadeli katastrofik riskleri kapsayacak yeni açılımlarla genişletmek zorunluluğuyla karşı karşıya bırakmaktadır ki; bu da söz konusu şirketler için ciddi bir risk yaratmaktadır. Portföylerinin önemli bir bölümünün önümüzdeki yıllarda yoğunluğu artması beklenen katastrofik hasarlara maruz risklerden oluşması, bu şirketleri bilanço ve gelir akışı açısından ciddi bir belirsizlikle karşı karşıya bırakmaktadır.

Grubun Bakış Açısı

Genel kaniya göre portföy çeşitlendirmesi, rating şirketlerini memnun edecek unsurların başında gelmektedir. Ancak son zamanlarda, bu görüşle ilgili karışık mesajlar alınmak-

tadır. IPC Re'nin kredi notunun yılın başında düşürülmesi varolan belirsizliği güçlendirmiştir. Carvill Bermuda'nın Başkanı Nigel Clark, IPC'nin kredi notunun 14 yıllık tarihi boyunca sürdürdüğü iş politikasında herhangi bir değişiklik olmamasına rağmen düşürülmesinin, pek çok kişide büyük şaşkınlık yarattığını belirtmiştir. Clark, belirli branşlarda uzmanlaşmış şirketlerin portföy çeşitliliği yaratmadıkları için olumsuz şekilde değerlendirilmelerini hatalı bulduğunu ifade etmektedir; önemli olan portföy yelpazesi ne genişlikte olursa olsun bir şirketin nasıl yönetildiğidir. Clark açıklamasında, özellikle kısa vadeli işler konusunda piyasanın talep ettiği asgari güvenilirlik seviyesinin yeniden gözden geçirilmesi gerekebileceğine ve mevcut uygulamada geçerli olan asgari "A-" rating seviyesinin kimi branş ve anlaşma türlerinde faaliyet gösteren reasürörler için fazla yüksek bir sınır olduğuna ilişkin görüşlere de dikkati çekmektedir.

Reasürörler, özellikle de yeni kurulmuş şirketler, tatmin edici bir rating elde etmek için tam olarak ne yapmaları gerektiğini belirlemek konusunda zorluk çekmektedirler. 2005 Bermuda Grubunda yer alan şirketlerin büyük bir bölümü, portföylerinin kesinlikle yeteri kadar çeşitlendirilmiş olduğu görüşündedir. Örneğin Hiscox Bermuda, Lloyd's grubunun Mal Sigortalarına yönelik re-

sürans portföyü ile çakışmayan politik riskler, Değerli Hayvan Sigortası (Bloodstock), Terör ve Sanat Eserleri Sigortaları gibi niş piyasalardaki işlerini üstlenmiştir. Şirketin amacı, grubun büyük sigorta bedelli işlerini, bu işlerden kaynaklanan yükümlülükleriyle çakışmayan özel ve münferit riskleri kabul ederek dengeleyebilmek ve ana grubun küçük ölçekli bir örneğini yaratmaktır.

Hiscox'tan Chris Sharpe'ya göre, şirketin diğer reasürörlere göre en önemli avantajı portföyünü önemli ölçüde çeşitlendirebilmesi ve rating şirketlerinin talep ettiği dengeyi doğal bir şekilde oluşturma becerisidir. Bu özellik Hiscox'a herhangi bir gelir kaygısı taşımaksızın iş kabulü konusunda seçici davranma lüksü sağladığı için, portföyünü çeşit açısından zenginleştirebilmek uğruna G. Amerika, Asya/Avustralya veya diğer bölgelerdeki düşük fiyatlı işleri kabul etmeye mecbur kalmamaktadır. Bu nedenle, kabul edeceği riskleri özenle seçerek teknik açıdan son derece sağlam bir portföy oluşturabilmiştir.

Ancak Sharpe, Hiscox'un portföy yapısının ve ana grubun güçlü ve saygın sicilinin rating şirketleri tarafından hak ettiği gibi değerlendirilmediği görüşündedir: "Ben 10 yıldır Hiscox'ta çalışıyorum; Hiscox'un ise yaklaşık 100 yıllık bir geçmişi var. Bermuda'daki faaliyetlerimizin başlangıcından itibaren

oluşturduğumuz ürün çeşitliliği göz önünde bulundurulduğunda, konumuzun portföy çeşitlendirmelerini ancak zaman içinde gerçekleştirebilecek diğer şirketlerden ne kadar farklı olduğu ortaya çıkmaktadır. İş kabulü standartlarımız ve sermaye yeterliliğimiz, içinde bulunduğumuz "A-" seviyesine göre oldukça yüksek olmasına rağmen, kendimizi rating şirketlerine kanıtlayana kadar bu seviyeyle yetinmek zorundayız". Sharpe açıklamasını, "Neyse ki, bu rating iş kapasitemiz üzerinde olumsuz bir etki yaratmamıştır. Piyasa, güçlü performansımız, Hiscox markasının etkisi ve kurucularımızın kişisel ilişkileri ve çabaları sayesinde şirketimize büyük destek vermektedir. Bu konuda brokerlerimize, iş kabullerimizin başlangıcından bu yana gösterdikleri çaba için minnet duyuyoruz." şeklinde sürdürmüştür.

BEST'in Savunması

Peki A.M. Best Bermuda'nin geneli için uygun gördüğü "A-" değerlendirmesini neye dayandırmaktadır? A.M. Best Grup Başkan Yardımcısı Matthew Mosher'e göre, 2005 Bermuda Grubunun yönetim kadroları ancak yeni yeni şekillenmiştir. Oysa bu kadroların, iş planlarını oluşturma sürecinde de şirketlerin başında olup olmadığı rating değerlendirmeleri açısından önemli bir etkidir. Mosher açıklaması-

na, “Aslında yeni kurulan şirketlerin başlangıçta öngördükleri iş planlarından sapma göstermeleri bizim açımızdan çok büyük bir sorun teşkil etmemektedir; planda yer almamış olmasına rağmen güvenli bir piyasadan belirli bir miktar prim yazılmaya başlanması mantıklı bir açıklamadır. Bunun da ötesinde, bazı durumlarda kimi şirketlerin iş planlarında değişiklik yapacaklarını umut ediyoruz. Şirketler kadrolarının uzmanlık alanında yer aldığı sürece her türlü işi kabul edebilirler.” şeklinde devam etmiştir. Mosher’in, Best’in bu tutumunun yalnızca yeni kurulan şirketlere yönelik olup olmadığına cevabı ise “Reasüransın temel esası perspektiftir. Değerlendirilecek şirketin belirli bir geçmişi yoksa, tek dayanak noktamız bize sunulan iş planı olacaktır. Bir diğer etkense, şirketin yönetim kadrosunun piyasadaki birikimi ve bu deneyim sayesinde şirket portföyünü genişletme becerisidir.” şeklinde olmuştur.

Deneyim ve profesyonel beceri, Standard and Poor’s tarafından da önemli bir kriter olarak değerlendirilmektedir. S&P’den Laline Carvalho, 2005 Bermuda Grubunun üst yönetim ve diğer kadro kademelerini oluşturacak yeterli beceri ve deneyim sahibi profesyonellerin istihdam edilmesi konusunda, 2001/2002 döneminde Bermuda’da kurulmuş şirketlerin gösterdiği ba-

şarıyı yakalamakta güçlük çekebileceklerini ifade etmektedir. Carvalho’ya göre bölgenin mesleki beceri ve yetenek açısından altyapısı, sayıları gittikçe artan reasürans şirketlerinin ihtiyaçları karşısında giderek yetersiz kalmaktadır.

Akla gelen bir diğer soru ise, halen “A-” seviyesinde bulunan şirketlerin kredi notlarını ne kadar süre içinde yükseltebilecekleridir. Matthew Mosher, bu konuda standart bir süreçten söz etmenin mümkün olmadığını belirtmektedir. Reasürörlerin rating şirketlerini, öncelikle risk yönetimi, sermaye yeterliliği ve diğer önemli yapısal oluşum ve uygulamalara işlerlik kazandırabildikleri konusunda ikna etmeleri gerektiğinden, ratinglerini kısa süre içinde yükseltebilmeleri oldukça zor görünmektedir. Mosher’e göre bu süreç aşağı yukarı üç yıla yayılabilir. Ancak bu konuda şirketin portföy yapısı belirleyici bir unsurdur; portföyü ağırlıklı olarak Mal Sigortalarından oluşmuş bir şirketin yeniden değerlendirilme süreci, sadece Kazza Sigortaları konusunda uzmanlaşmış bir şirkete göre daha uzun olacaktır.

Mosher’e göre Harbor Point’in daha yüksek bir ratingle değerlendirilmesinin temel nedeni A.M. Best’in bu şirketin diğer yeni reasürörlere kıyasla çok daha güçlü ve yerleşmiş bir portföye sahip olduğu görüşünü taşımasıdır. Harbor Re, Chubb Re’nin

mevcut işlerini kapsayan sağlam portföyünü ve beş yılı aşkın süredir etkin bir şekilde işleyen altyapısını devralmış olduğu için, teknik olarak yeni bir şirket olmasına karşın A.M. Best tarafından yeni kurulmuş bir reasürans şirketi olarak değerlendirilmemektedir. Şirketin büyümeye olanak verecek ölçüde güçlü sermaye yapısı ve yeni bir portföy yaratmak konusunda herhangi bir endişe taşıyor olması da rating değerlendirmesi sırasında dikkate alınan diğer unsurlardır.

Profesyonel Yeterlilik

Sektör dışından bir yoruma göre, 2005 Bermuda Grubunun ortaya çıkmasının temel nedeni, ABD Mal Sigortalarına yönelik reasürans teminatlarındaki çarpıcı fiyat artışlarının para piyasalarının iştahını kaptırması ve sermaye gruplarının neredeyse sürü psikolojisi içinde hareket ederek adaya hücum etmeleridir. Bu görüş başta acımasız bir yorum gibi görünse de doğruluk payı taşımakta ve Best’in, bu şirketlerin yönetim becerilerinin Bermuda piyasasının ilk dönemlerinde kurulmuş şirketlere kıyasla daha yetersiz kalacağına dair endişeleriyle örtüşmektedir.

Bermuda’daki iş gücünün niteliği konusunda uzmanların yorumları alındığında, onların da bu konuda bazı zorluklarla karşılaşabileceğine dair endişeleri olduğu görülmektedir. İstihdam Uzmanı ejsSearch

Şirketinin Yöneticisi Tim Johnson'a göre istihdam açısından Londra gibi bir merkezin Bermuda'ya kıyasla çok daha fazla seçenek sunduğunu anlamak için dâhi olmaya gerek yoktur. Ada pek çok cazip iş imkânı vaat etmektedir. Ancak kısa bir süre içinde yetenekli profesyonellerin büyük bir kısmının adaya yöneleceğini düşünmek gerçekçi bir yaklaşım değildir; zira adanın alt yapısı, örneğin eğitim kurumları, özellikle de orta dereceli okulların kapasitesi, bu kişiler ve aileleri için sınırlı olanaklar sunmaktadır. Ancak Tim Johnson Bermuda'daki iş gücünün yeterince nitelikli olduğunu düşünmektedir; üstelik bu grup yalnızca yabancıardan oluşmamakta, aralarında

son derece yetenekli Bermudalılar da yer almaktadır. Dolayısıyla, personel istihdamı ve adaya yerleşme süreci her ne kadar Londra'ya kıyasla daha uzun olsa da, Bermuda'nın hâlihazırda iş gücü açısından ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda olduğu ve şirket yönetimi ve modelleme kapasitesi açısından etkin bir altyapıya sahip olduğu söylenebilir.

Bermuda reasürörleri ve rating şirketleri arasındaki anlaşmazlıkta hangi tarafın haklı olduğu, reasürans piyasasında pek çok kez tecrübe edildiği gibi ancak zaman içinde ortaya çıkacaktır. Bermuda Grubunun tüm olumsuz koşullara rağmen 2007 yılını parlak sonuçlarla kapatması durumunda, grupta yer alan şirketler hatalı değer-

lendirme yaptıkları için rating şirketlerini damgalama eğilimi göstereceklerdir. Öte yandan, şirketlerin başarısız olmaları durumunda A.M. Best, tedbirin "en iyi politika" olduğu iddiasını sürdürecektir.

Her ne olursa olsun, kesin olan şey karşıt fikirlerin sektörü giderek daha ilginç bir hale getirdiğidir.

Andrew Wragg
The Review, Haziran 2007

Çeviren: Güneş
KARAKOYUNLU

